

EVROPSKÁ UNIE

Spolufinancováno Evropským fondem pro regionální rozvoj

Inspirace pro tvorbu politiky s územními podklady

HODNOCENÍ ÚZEMNÍHO DOPADU
PŘESHHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

Příručka TIA přeshraniční územní spolupráce

Cílená analýza
Verze 23/05/2019

Tato cílená analýza je realizována v rámci programu spolupráce ESPON 2020, částečně financovaného Evropským fondem pro regionální rozvoj.

Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS, anglická zkratka EGTC) ESPON je jediným příjemcem v rámci kooperačního programu ESPON 2020.

Jediná operace v rámci programu je realizována ESÚS ESPON a je spolufinancována Evropským fondem pro regionální rozvoj, členskými státy EU a partnerskými státy, Islandem, Lichtenštejnem, Norskem a Švýcarskem a Spojeným královstvím.

Tento text nemusí nutně odrážet názor členů Monitorovacího výboru ESPON 2020.

Autoři

Erich Dallhammer, Bernd Schuh, Roland Gaugitsch, Martyna Derszniak-Noirjeanová, ÖIR GmbH (Rakousko)

Martin Unfried, Maastrichtská univerzita (Nizozemsko)

Thomas Fischer, University of Liverpool (Velká Británie)

Dorothea Palenbergová, blue! (Německo)

Poradní skupina

Julia Wengertová, Barbara Lugthartová a Peter Paul Knol, Společný sekretariát INTERREG Německo-Nizozemsko; Erik Hagen a Bjorn Terje Andersen, Společný sekretariát INTERREG Švédsko-Norsko; Declan McGarrigle, Řídící orgán INTERREG Spojené království – zvláštní orgán EU pro programy v Irsku; Graça Fonseca a Borja Navarro, Evropské seskupení pro územní spolupráci Galicie-severní Portugalsko; Marcela Glodeanuová a Simona Vasileová, Řídící orgán INTERREG Rumunsko-Bulharsko; Marius Mladenov a Asia Hristova, Národní orgán INTERREG Rumunsko-Bulharsko; Ilka Meiselová a Ingo von Wirth, Řídící orgán INTERREG Německo-Nizozemsko; Doede Sijtsma, provincie Gelderland, Nizozemsko; Peter Moorman, provincie Overijssel, Nizozemsko, Hans de Jong, Ministerstvo hospodářství a klimatu, Nizozemsko

ESÚS ESPON: Zintis Hermansons (projektový expert) a Ákos Szabó (finanční expert)

Poděkování autorům případových studií

Martin Unfried, Vera Harková, Maastrichtská univerzita (Nizozemsko), Anita Schmidleitnerová, blue! advancing european projects (Německo), případová studie Německo – Nizozemsko
John Moodie, Viktor Salenius, Julien Grunfelder, Oskar Penje, Nordregio (Švédsko), případová studie Švédsko – Norsko

Christine Hamzová, M&E Factory (Rakousko, Bulharsko), Eugeniy Ivanov (Bulharsko), Alexandru Toniuc (Rumunsko), případová studie Rumunsko – Bulharsko

Marily Parissakiová, Red2Red CONSULTORES S.L. (Španělsko), případová studie Španělsko – Portugalsko

Thomas Fischer, Tara Muthoorová, Olivier Sykes, University of Liverpool (Velká Británie), Ainhoa Gonzálezová Del Campo, University College Dublin (Irsko), případová studie Velká Británie – Irsko

Informace o síti ESPON a jejích projektech naleznete na adrese www.espon.eu.

Na těchto webových stránkách je možné si stáhnout nejnovější dokumenty vytvořené v rámci realizovaných a probíhajících projektů sítě ESPON a podrobně se s nimi seznámit.

© ESPON, 2019

Tisk, reprodukce nebo citace jsou povoleny za předpokladu, že bude uveden zdroj a kopie bude zaslána na ESÚS ESPON v Lucembursku.

Kontakt: info@espon.eu

**HODNOCENÍ ÚZEMNÍHO DOPADU
PŘESHraniční SPOLUPRÁCE**

Příručka TIA přeshraniční územní spolupráce

Cílená analýza
Verze 23/05/2019

Obsah

Seznam obrázků	5
Seznam tabulek	5
1 Úvod	6
1.1 Přehled činností, které je třeba vykonat při ex post TIA přeshraniční spolupráce	6
1.2 Průvodní dokumenty	6
2 Provádění TIA.....	8
2.1 Krok 1. – Charakteristika programu (A1).....	9
2.2 Krok 2. – Identifikace účinků programu (A2)	15
2.3 Krok 3. – Hodnocení ukazatelů (A3)	20
2.4 Krok 4. – Hodnocení dopadů (A4).....	23
2.4.1 Kvantitativní hodnocení čistého dopadu	23
2.4.2 Kvalitativní/Semikvantitativní hodnocení čistého dopadu	27
2.5 Vypracování souhrnné analytické zprávy (A5)	31
Příloha č. 1 – Společné ukazatele přeshraniční spolupráce	33
Příloha č. 2 – Nástroj intervenční logiky	35
Příloha č. 3 – Šablona pro hodnocení dat.....	37
Příloha č. 4 – Matice dopadů	38
Příloha č. 5 – Metody odhadu.....	39
Příloha č. 6 – Vytváření dat o ukazatelích prostřednictvím kvalitativních metod	41

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Pracovní kroky TIA přeshraniční spolupráce	8
Obrázek 2.2: Kontextová mapa – regionální rozdíly v HDP na obyvatele	10
Obrázek 2.3: Příklad intervenční logiky	12
Obrázek 2.4: Příklad vypracování skupin příjemců a nepřijemců	25

Seznam tabulek

Tabulka 1.1: Činnosti při TIA.....	6
Tabulka 1.2: Přiložené dokumenty a přílohy.....	7
Tabulka 2.1: Vzorový program workshopu	17
Tabulka 2.2: Tabulka vzorového rámce financování.....	26
Tabulka 2.3: Vzorový program jednodenního workshopu.....	28
Tabulka 2.4: Vzorová matice vlivu	30
Tabulka 2.5: Navrhovaná struktura zprávy ex post TIA přeshraniční spolupráce	32
Tabulka A.1: Vzorový dotazník	41
Tabulka A.2: Vzorový program 2. workshopu	42
Tabulka A.3: Analýza trendů	43

1 Úvod

Tento dokument představuje návod, jak provádět ex post TIA přeshraniční spolupráce (hodnocení územních dopadů přeshraniční spolupráce; *Cross-border cooperation programme territorial impact assessment*). Vychází z metodiky, která byla vypracována během projektu ESPON TIA CBC. Účelem tohoto dokumentu je poskytnout pokyny k metodice těm odborníkům, kteří si přejí provést ex post TIA přeshraniční spolupráce, jakož i odborníkům na programy přeshraniční spolupráce (CBC), kteří by chtěli připravit výběrové řízení na TIA přeshraniční spolupráce a porozumět příslušným postupům a metodice. Za tímto účelem poskytuje odborná příloha projektu ESPON TIA CBC¹ další pokyny k nabídkovým řízením, včetně vzoru zadávací dokumentace. Poskytuje podrobné pokyny ke každé pracovní činnosti a doplňuje nezbytné nástroje, jako je seznam společných ukazatelů přeshraniční spolupráce, které mají být použity v TIA (příloha č. 1), pokyny pro mapování a vzory pro průběžné a závěrečné zprávy.

Účelem ex post TIA přeshraniční spolupráce je poskytnout přehled o územním dopadu programu přeshraniční spolupráce. Odborníci provádějící posuzování územního dopadu by měli mít na paměti, že hodnocení dopadu není totéž co evaluace. Hodnocení územního dopadu je „normativně slepé“; neposkytuje posouzení toho, zda program dosáhl svých cílů či nikoli nebo zda jsou pozorované dopady „dobré“ nebo „špatné“. Cílem TIA je zachytit dopady, včetně těch, které nebyly programem zamýšleny. To může přispět k evaluaci, ale nepředstavuje to evaluaci samotnou.

1.1 Přehled činností, které je třeba vykonat při ex post TIA přeshraniční spolupráce

Provádění TIA přeshraniční spolupráce se skládá z různých typů činností, které jsou seřazeny tak, aby podporovaly následné kroky, jakož i celkový účel projektu. Činnosti zahrnují řadu různých metod, které příručka podrobněji představí. Přehled činností je uveden v následující tabulce.

Tabulka 1.1:
Činnosti při TIA

ČINNOSTI	ODDÍL VĚNOVANÝ V TÉTO PŘÍRUČCE
A1. Analýza rámce programu přeshraniční spolupráce, první návrh ukazatelů pro TIA	2.1
A2. Vedení workshopu v regionu a vývoj intervenční logiky a ukazatelů	2.2
A3. Doplnění dat do vybraných ukazatelů	2.3
A4. Vedení workshopu s cílem stanovit dopad na jiné než kvantitativní ukazatele	2.4
A5. Vypracování zprávy o TIA	0

¹ Další informace naleznete na adrese <https://www.espon.eu/TIA-CBC>

1.2

Průvodní dokumenty

Příručka je doprovázena řadou šablon v MS Excelu a MS Wordu, které mají za cíl zefektivnit proces TIA i vypracování zprávy o TIA. Během procesu by se měly použít všechny tyto vzorové šablony vzhledem k tomu, že jsou součástí metodiky a umožňují plně uplatnit ex post TIA přeshraniční spolupráce ESPON. Standardizovaný přístup k TIA kromě toho umožňuje srovnání mezi různými TIA.

V následující tabulce se ke každé vzorové šabloně uvádí název dokumentu (u dokumentů poskytovaných samostatně) a oddíl, ve kterém je vysvětleno, jak dokument používat.

Tabulka 1.2:
Přiložené dokumenty a přílohy

DOKUMENT	PŘÍSLUŠNÝ ODDÍL	NÁZEV DOKUMENTU
Seznam společných ukazatelů přeshraniční spolupráce	Příloha č. 1	-
Nástroj intervenční logiky	Příloha č. 2	TIA_CBC_intervention_logic_tool.xlsx
Vzorová šablona pro hodnocení dat	Příloha č. 3	TIA_CBC_data_assessment.xlsx
Matice dopadů	Příloha č. 4	TIA_CBC_Impact_Assessment_Matrix.xlsx
Metody výpočtu	Příloha č. 5	-
Metody tvorby dat	Příloha č. 6	-
Vzorová šablona zprávy o charakteristice programu	Externí dokument	TIA_CBC_Programme_Characterisation_Report.docx
Vzorová šablona závěrečné zprávy	Externí dokument	TIA_CBC_Territorial_Impact_Assessment_Report_30.docx

2 Provádění TIA

Jak je uvedeno výše, provedení ex post TIA pro program přeshraniční spolupráce spočívá v pěti konkrétních pracovních krocích. Náčrt procesu je vyobrazen na níže uvedeném schématu.

Obrázek 2.1:
Pracovní kroky TIA přeshraniční spolupráce

Zdroj: Consortium, 2019

Při provádění jednotlivých kroků musí být odborníci v úzkém kontaktu s orgány odpovědnými za program, neboť tam budou dostupné mnohé regionální znalosti. Všimněte si, že pokud jsou v příručce jako kontaktní místo uváděny „(příslušné) orgány odpovědné za program“, může se podle konkrétního případu jednat o MA (řídící orgán, *Managing Authority*), JS (společný sekretariát, *Joint Secretariat*) nebo regionální úřady. Vzhledem k tomu, že se tato struktura odpovědností v jednotlivých programech liší, doporučujeme odborníkům, aby tuto otázku konzultovali se zainteresovanými subjekty. Ti budou schopni poskytnout odborníkům informace o kontaktním místě, kde lze získat podobnosti o orgánech odpovědných za daný program. Zejména při práci s programy přeshraniční spolupráce se objeví mnoho požadavků na „speciální“ vědomosti a data, s nimiž se v jiných programech nesetkáváme. Orgány odpovědné za program budou rovněž zdrojem všech programových dokumentů (nejsou-li veřejně přístupné na jejich internetových stránkách), mezi které patří minimálně tyto:

- Nejnovější verze Dokumentu o programu spolupráce
- Všechny Výroční zprávy o provádění programu
- Programová příručka
- Předběžná (ex ante) hodnotící zpráva
- Jakékoli další interní dokumenty, které mohou orgány odpovědné za program poskytnout, zejména pokud jde o hodnocení ukazatelů

Příprava TIA

Před zahájením samotného procesu Hodnocení územního dopadu (TIA) je nezbytné definovat, jaké mají orgány odpovědné za program cíle a jakou potřebu znalostí. Čeho chtějí pomocí TIA dosáhnout, jaký je zamýšlený výsledek? V jaké fázi programového cyklu se aktivita nachází?

Kromě toho je nezbytné přezkoumat, zda je časový plán realistický a zda se shoduje s dostupností dat o jakémkoli programem stanoveném ukazateli. Je třeba ověřit, zda harmonogram sběru dat stanovený programem spolupráce stále platí a zda budou data k provedení TIA dostupná. Pokud tomu tak není a musí se provést sběr primárních dat, je třeba na základě konzultace s orgány odpovědnými za program stanovit harmonogram.

Rozsah TIA

Před zahájením procesu TIA je nezbytné s orgány odpovědnými za program vymežit jeho rozsah. TIA lze provést pro program jako celek, může být omezeno zeměpisně (tj. provedeno pouze pro podoblast programové oblasti) a může být omezeno tematicky (tj. prováděno pouze pro určité oblasti politiky). Vzhledem k tomu, že velikost a různorodost oblasti pokryté programem a tematický rozsah programu mají důsledky pro pořádání workshopů v průběhu celého procesu, je třeba předem definovat, co bude pokryto. To závisí na potřebách orgánů odpovědných za program a v konečném důsledku o tom rozhodnou právě ony.

2.1

Krok 1. – Charakteristika programu (A1)

Cílem tohoto kroku je získat jasnou představu jak o programovém rámci, tak o programové oblasti. Výsledkem je *Zpráva o charakteristice programu* (viz tabulka 1.2), která bude použita jak pro zajištění projektového týmu, tak i coby vstupní dokument pro účastníky workshopu v kroku 2.

Program a programová oblast, jakož i stav dat potenciálních ukazatelů. Poskytovatelé služeb TIA mají provádět strukturovanou analýzu všech relevantních programových dokumentů, konzultovat s orgány odpovědnými za program a provádět dodatečný dokumentární výzkum týkající se jak zdrojů dat pro ukazatele, tak i obecných podkladových informací. Veškerá zjištění budou poté shrnuta ve zprávě o charakteristice programu, jejíž vzorová šablona je uvedena v příloze v 10. kapitole. Zprávu je třeba ve 2. kroku dodat všem účastníkům workshopu, aby se seznámili s přehledem zjištění. Mezi prvky zprávy patří:

- Charakteristika programové oblasti
- Identifikace a zobrazení kontextových dat
- Charakteristika programového rámce
- Rekonstrukce intervenční logiky
- Identifikace ukazatelů
- Hodnocení dostupnosti dat a nedostatků v datech

Jednotlivé prvky by se neměly považovat za postupné kroky. Jejich zpracování by mělo probíhat současně, neboť tyto prvky jsou vzájemně závislé. Například k tomu, aby bylo možné zjistit, která kontextová data jsou relevantní pro charakteristiku programové oblasti, je již třeba vědět, na které tematické oblasti se program zaměřuje.

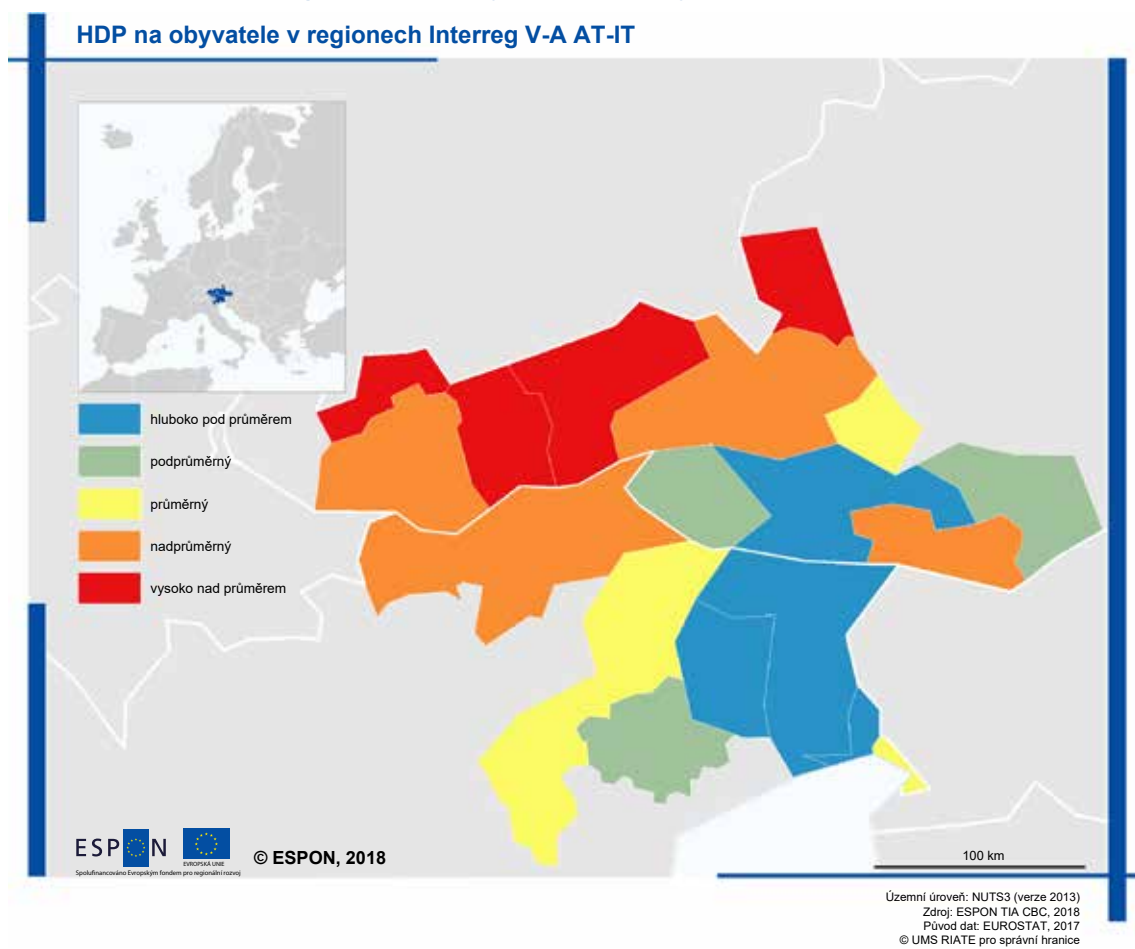
Charakteristika programové oblasti, kontextové mapy

Charakteristika programové oblasti zahrnuje základní informace nezbytné pro pochopení dopadu programu. Patří sem například sociálně-demografická kontextová data, jako je počet obyvatel a hustota zalidnění, věková struktura (status quo a vývoj), jakož i ekonomická data, jako jsou podíly hospodářských odvětví, rozdělení příjmů, hlavní oblasti zaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že územní rozložení dopadů je v TIA klíčové, musí se tato charakteristika zaměřit na identifikaci regionálních rozdílů na nejnižší proveditelné úrovni, což pomůže v následných pracovních krocích. V souladu s tím je třeba určit prostorové charakteristiky, jakými jsou ekonomické nebo populační uzly. V zájmu toho, aby se zamezilo vytváření nadměrného množství pro daný úkol málo užitečných dat, je třeba pečlivě zvážit, co by se mělo do takovéto charakteristiky zahrnout a co nikoli. Poskytovatelé služeb TIA by měli věnovat zvláštní pozornost hlavním nebo regionálním charakteristikám, např. neobvykle vysokému podílu osob starších 65 let, nevypřádaným podílům jednotlivých ekonomických odvětví/oblastí zaměstnanosti nebo výrazným rozdílům mezi regiony. Cílem není získat podrobnou analýzu každého aspektu programové oblasti, ale přehled o definujících vlastnostech a jejich regionálním rozložení. Data lze (částečně) převzít ze samotných programových dokumentů,

neboť tyto dokumenty již obsahují oddíl o regionálních charakteristikách. V průběhu charakteristiky je třeba identifikovat důležitá *kontextová data* pro regionalizaci účinků programu a případně je převést do map. Případné mapy zahrnují regionální typologie (městské/střední/venkovské, horské, pobřežní ...), data o příjmech, data o zaměstnanosti, data o migraci atd. Volba musí být provedena na základě otázky, zda je ukazatel nezbytný a užitečný při identifikaci a regionalizaci příslušných účinků programu. Příklad takové kontextové mapy znázorňující regionální rozdíly v HDP na obyvatele v rozmezí od 25 000 EUR do 48 000 EUR v oblasti přeshraniční spolupráce AT-IT je uveden níže.

Případné mapy zahrnují regionální typologie (městské/střední/venkovské, horské, pobřežní ...), data o příjmech, data o zaměstnanosti, data o migraci atd. Volba musí být provedena na základě otázky, zda je ukazatel nezbytný a užitečný při identifikaci a regionalizaci příslušných účinků programu. Kontextová data znázorňující rozdíly v rámci programových oblastí, která budou použita pro regionalizační účinky (viz bod 2.4.1), musí být zobrazena na mapách, jak je znázorněno na obrázku 2.2.

Obrázek 2.2:
Kontextová mapa – regionální rozdíly v HDP na obyvatele

Zdroj: Consortium 2019

Tyto mapy se použijí k tomu, aby účastníkům workshopu ve 2. a 4. kroku poskytly informace o regionálním pozadí, a to načrtnutím územních rozdílů na základě různých charakteristik.

Zdroje: Program spolupráce, vnitrostátní/regionální statistické úřady, odborná literatura týkající se regionu

Charakteristika programového rámce

Charakteristika programového rámce je nejdůležitějším základem pro rekonstrukci intervenční logiky. Vzhledem k tomu, že v programovém rámci během několika programových období dochází ke změnám (jako je podpora stejných příjemců nebo přijímání stejných opatření obecně), nelze účinky posuzovat během více období. Zdroje, které je třeba vzít v úvahu, jsou dokument o programu spolupráce (OP), všechny Výroční zprávy o provádění (v plném rozsahu, nejen jako shrnutí pro občany), programová příručka, databáze KEEP² z Interact, jakož i veškeré další dokumenty, které mohou orgány odpovědné za program poskytnout a lze je k tomuto účelu považovat za užitečné. Jako první krok je třeba prozkoumat logickou strukturu programu. Jaké cíle si program stanovil? Které prioritní osy (PA, *Priority Axes*) byly definovány? Jaké tematické cíle (TO, *Thematic Objectives*) a odpovídající investiční priority (IP, *Investment Priorities*) byly zvoleny? Jaké jsou specifické cíle (SO, *Specific Objectives*) každé investiční priority? Kolik finančních prostředků je přiděleno na každou investiční prioritu? Kromě toho musí být pro každý specifický cíl vyjádřeny podrobnosti, jako je odůvodnění jeho výběru, očekávané výsledky programu a podporované akce a podporovaní příjemci, neboť ty mají velký význam pro rekonstrukci intervenční logiky. Vzorová šablona zprávy o charakteristice programu poskytuje jasnou strukturu pro shrnutí těchto informací, avšak v budoucích programových obdobích se musí přizpůsobit strukturálním změnám programových rámců (například přechodu od tematických cílů ke strategickým cílům).

Veškeré relevantní informace jsou obsažené v programu spolupráce (OP). Data o skutečných výdajích, výstupech a dosažených výsledcích (měřeno odpovídajícími programovými ukazateli) jsou k dispozici prostřednictvím Výroční zprávy o provádění (AIR, Annual Implementation Report) nebo je musí poskytnout orgány odpovědné za program prostřednictvím elektronického monitorovacího systému. Na základě těchto dat se musí vypracovat další mapy znázorňující regionální finanční přiděly podle oblastí intervence, a tedy uvádějící regionální a tematické rozdělení výdajů programu coby podkladové informace pro semináře ve 2. a 4. kroku. Doporučujeme je vytvářet v co nejjemnější územní granulaci, pro kterou jsou k dispozici podkladová data, což by ve většině programů mělo být NUTS 3.

Kromě toho je třeba brát v potaz *kontinuitu programového rámce*. Tento bod lze řešit konzultací s Řídicím orgánem nebo s jinými regionálními orgány. Odkazuje na zjištění jakýchkoli závažných zlomů a změn v programové oblasti během programového období, které by mohly narušit plánované zavedení programu. Pokud dojde ke zjištění takovýchto změn, bude třeba je vzít v úvahu při určování pravděpodobných důsledků programu. Například: Zlepšení podmínek cestování přeshraničních pracovníků je deklarovaným cílem, avšak tím, že se jedna ze zúčastněných zemí během programového období odkloní od dříve volně překročitelné „schengenské hranice“ a znovu zavede opatření na ochranu hranic, bude pozitivní účinek programu malý až nezjistitelný oproti převažujícímu negativnímu důsledku hraničních kontrol.

Zdroje: *Program spolupráce, Výroční zprávy o provádění*

Rekonstrukce intervenční logiky

Intervenční logika je nezbytným základem pro identifikaci jakýchkoli dopadů, a proto musí zahrnovat všechny příslušné prvky programu. Vychází ze čtyřstupňového logického řetězce: potřeby – opatření – účinků – ukazatelů, a měla by být strukturována v souladu se specifickými cíli (SO). Příklad takového prvku intervenční logiky pro jeden konkrétní cíl je popsán níže. Při vytváření prvků intervenční logiky je třeba nahlížet do programových dokumentů.

Je důležité věnovat pozornost následujícím aspektům:

- *Potřeby*, na nichž zásah spočívá, jsou pro každý specifický cíl jasně nastíněné, jelikož odůvodnění pro jejich výběr musí být uvedeno v samotném programu.
- U každého specifického cíle musí být vyňata podporovaná *opatření* řešící tyto potřeby. Identifikovat je opět lze na základě programových dokumentů a Výroční zprávy o provádění, kde jsou popsány podporované akce a příjemci. Kromě toho by mělo být možné vyhledat další informace (např. o typových příjemcích) v systému monitorování programu, jelikož informace, které jsou v něm zaznamenány, by

² <https://www.keep.eu/keep/>

mohly doplňovat informace ve Výroční zprávě o provádění a v Dokumentu o programu spolupráce. Ty bude muset poskytovatel služeb TIA shrnout do všeobecných „skupin opatření“, které abstraktně popisují činnosti v rámci konkrétního specifického cíle. V závislosti na struktuře a rozsahu TIA se doporučuje agregovat opatření maximálně do 3-4 „skupin opatření“ na specifický cíl, neboť v opačném případě bude příslušných účinků a ukazatelů takové množství, že je v dalším procesu nebude možné zvládnout.

- Pro každou z těchto „skupin opatření“ je třeba identifikovat a zformulovat očekávané účinky na programovou oblast. K tomu, aby bylo možné stanovit jasnou, řádně odůvodněnou souvislost pro každý účinek, je třeba zohlednit jak samotná opatření, tak i předpokládané výdaje a další kontextová data. Zaměření těchto účinků by mělo zohlednit přeshraniční aspekty, zejména pokud je to pro program relevantní, např. při formulování účinku na inovace v průmyslu je „zvýšená přeshraniční spolupráce společností“ vhodnějším účinkem než „zvýšený vnitřní inovační potenciál společností“. Je však třeba mít na paměti, že ne všechny programy se ve všech případech zaměřují na přeshraniční účinky. Cílem není identifikovat každý myslitelný účinek, ale soustředit se na ty hlavní v souladu s očekáváním programu, přičemž je třeba mít na paměti měřitelnost a úsilí nezbytné pro další proces TIA. Vzhledem k tomu, že počet ukazatelů použitých k měření těchto účinků by (z praktických důvodů) neměl překročit 15-20, omezuje to rovněž počet relevantních účinků, které je třeba určit. Vzhledem k tomu, že předběžné intervenční logiky jsou podmíněny odbornou diskuzí a ověřením při prvním workshopu (2. krok), je v této fázi vhodnější zahrnout více možných účinků a jejich počet později během procesu zúžit. Mějte na paměti, že ne všechny účinky je třeba identifikovat, jakkoli jsou pravděpodobné či nepravděpodobné, nýbrž pouze hlavní účinky – a jako vodítko tu lze použít finanční přiděly na opatření.

Obrázek 2.3: Příklad intervenční logiky

Specifický cíl 5: Zvýšit cestování přeshraniční veřejnou dopravou (TO7, PA4) a Specifický cíl 6: Zvýšit přeshraniční mobilitu se zaměřením na nízkouhlíkovou dopravu (TO7, PA4)

Zdroj: Konsorcium založené na programu INTERREG SE-NO

Ke sledování procesu dalšího dílčího kroku použijte také *Nástroj intervenční logiky* (příloha č. 2). Všechny prvky intervenční logiky se budou prověřovat ve 2. pracovním kroku.

V některých případech bude počet specifických cílů a tím i prvků intervenční logiky vyšší, což může způsobit problém v dalším procesu TIA. Je-li tomu v případě zkoumaného programu, potom zvažte možnost snížení počtu specifických cílů na proveditelný počet. Přibližně 5 specifických cílů je zvládnutelných ve formátu workshopu (vzhledem k tomu, že každou tematickou oblast musí pokrýt příslušní odborníci, které je třeba přizvat, jak je popsáno v oddíle 2.2). Pokud je počet specifických cílů vyšší než 5, i přesto mohou být zvládnutelné, pokud se nachází ve stejné tematické oblasti (jako dva dosti podobné cíle v rámci stejného tematického cíle), o čemž se bude muset rozhodnout ve spolupráci s kontakty zúčastněných stran. Bude-li však třeba od specifických cílů upustit, měli by nejprve odborníci zvážit finanční přiděly. Pokud je pro jeden specifický cíl alokována částka podstatně nižší než pro jiné specifické cíle, rozhodnutí by mohlo být přijato na základě tohoto odůvodnění.

Alternativou je rozdělit odborný workshop, který musí proběhnout ve 2. pracovním kroku, na více workshopů podle tematických linií. V takovém případě se každý workshop zabývá pouze zvládnutelným počtem specifických cílů, což odborníkům umožňuje pozvat skupinu odborníků znalých příslušné tematické oblasti.

Zdroje: *Program spolupráce, Výroční zprávy o provádění, odborná literatura*

Identifikace ukazatelů

Ukazatele se použijí ke znázornění dopadu programu na zjištěné pravděpodobné účinky. V zájmu toho by měl být každý účinek pokryt alespoň jedním ukazatelem. Je třeba myslet na to, aby se počet ukazatelů zvládnutelných v průběhu TIA pohyboval kolem 15 – takže jestli se má počet ukazatelů v průběhu hodnocení snižovat, nemělo by smysl tento počet příliš překračovat. Ukazatele spadají do tří typů skupin:

- Programové ukazatele (Výsledkové ukazatele znázorňující dopady, dodatečné výstupové ukazatele, které lze případně použít pro regionalizační úsilí jako náhradní ukazatel – nelze je použít pro přímé znázornění dopadů)
- Společné ukazatele přeshraniční spolupráce (uvedené v příloze č. 1; společné pro různé oblasti přeshraniční spolupráce, tudíž zajišťující srovnatelnost)
- Doplnkové ukazatele (neodvozené z programu ani z příručky, ale nezbytné k přesnému znázornění dopadu programu).

Jako první krok je třeba vzít v úvahu význam výsledkových ukazatelů programu (R) pro zjištěné účinky. Pokud lze vytvořit logickou souvislost, doporučuje se výběr výsledkových ukazatelů programu, neboť budou obsahovat základní data poskytnutá samotným programem. Ukazatele programu však ne vždy přesně znázorňují zjištěné účinky – v takových případech by neměly být zahrnuty do výběru ukazatelů.

V druhém kroku by se měl konzultovat seznam společných ukazatelů přeshraniční spolupráce (C), uvedený v příručce. Tyto ukazatele jsou uspořádány do tří skupin odpovídajících třem obecným zásadám programů přeshraniční spolupráce, které uplatňuje Institut pro nadnárodní a euregionální přeshraniční spolupráci a mobilitu (ITEM) ve svém každoročním hodnocení přeshraničního dopadu vnitrostátních právních předpisů a právních předpisů EU³, a to „Evropská integrace“, „Regionální konkurenceschopnost a udržitelný hospodářský rozvoj“ a „Přeshraniční soudržnost“. Účelem tohoto seskupení je odklonit výběr ukazatelů od čistě ekonomického hodnocení k zastřešujícím cílům programů přeshraniční spolupráce. Proto by měl být obsažen alespoň jeden ukazatel z každé ze tří skupin. Pokud ovšem nelze stanovit jasnou logickou souvislost s účinky programu, neměl by se takový ukazatel používat.

Ve třetím kroku je třeba identifikovat všechny účinky, které v této fázi ukazatele nezahrnují. Pro každý z těchto účinků je třeba formulovat dodatečný ukazatel (A), který účinek přesně znázorní. Kromě toho lze navrhnout dodatečné ukazatele pro jakýkoli jiný účinek, neboť účinek lze měřit více než jen jedním ukazatelem.

Mějte přitom na paměti rozsah programu přeshraniční spolupráce, který nemá sloužit jako doplněk přidělů z jiných obecných strukturálních fondů, nýbrž se má zaměřit na otázky přeshraniční spolupráce. Při výběru ukazatelů by se proto měl klást důraz na ukazatele zahrnující přeshraniční aspekty – společné ukazatele přeshraniční spolupráce poskytují dobrý přehled o tom, co je zde relevantní (tj. například jako ekonomický ukazatel by nebyla centrem zájmu obecná změna HDP každého regionu, ale skutečná změna objemu přeshraničního obchodu). Doporučuje se rovněž využít zmíněných tří různých kategorií společných ukazatelů, jejichž cílem je zahrnout nejen ekonomické ukazatele, ale také ty, které se týkají evropské integrace a přeshraniční soudržnosti.

Jakmile odborníci dokončí prvky intervenční logiky, měly by tyto být připravené strukturovaně tak, jak je znázorněno na obrázku 2.3, aby mohly být použity pro workshop. V závislosti na velikosti písma a vzhledem k tomu, že účastníci budou muset na papír i něco připsat, doporučujeme jako cílový formát alespoň DIN A2.

Zdroje: *Program spolupráce, Výroční zprávy o provádění, Seznam společných ukazatelů CBC, Odborná literatura*

³ ITEM 2018: Hodnocení přeshraničního dopadu 2018. https://www.maastrichtuniversity.nl/sites/default/files/extensive-reports/item-cross-border-impact-assessment-2018_extensive-report.pdf

Hodnocení dostupnosti dat a nedostatků v datech

S ohledem na veškeré dosud získané poznatky, zejména o zjištěných účincích a ukazatelích, budou odborníci schopni určit příslušné zdroje dat a případná chybějící místa vyplněním poskytnuté vzorové šablony (příloha č. 3). Pokud odborníci nebudou moci určit žádný potenciální zdroj dat pro určitý ukazatel, je třeba toto poznamenat do zprávy o charakteristice programu, což se projedná na 1. workshopu. Odborníci by měli předem konzultovat se svými kontakty v řídicích orgánech, jelikož oni budou mít znalosti o vhodnosti navrhaných zdrojů.

Orgány odpovědné za program musí být v zásadě schopny poskytnout data o všech programových ukazatelích. Ovšem v závislosti na načasování hodnocení vlivů nemusí být některé ukazatele, například ty, které vyplývají z průzkumů, k dispozici. Společné i doplňkové ukazatele přeshraniční spolupráce lze vygenerovat na základě četných zdrojů, od statistických dat na úrovni EU (EUROSTAT, Společné výzkumné středisko EK, ale také indexy, jako je Regionální výbor pro inovace, *Regional Innovation Scoreboard*, nebo Regionální index sociálního pokroku, *Regional Social Progress Index*) až po vnitrostátní a regionální statistická data (vnitrostátní/regionální statistické úřady, vnitrostátní/regionální orgány, data o monitorování oblastí ochrany přírody...), jakož i neoficiální zdroje, jako jsou vědecké studie, průzkumy atd.

V každém případě lze kromě vnitrostátních statistických úřadů a jiných zdrojů považovat za potenciální zdroje dat EUROSTAT⁴, databáze ESPON⁵ a Společného výzkumného střediska⁶, jakož i geoportál INSPIRE⁷.

Zdroje: Program spolupráce, Vnitrostátní/regionální statistické úřady, Orgán odpovědný za program

Vypracování zprávy

Závěrem 1. kroku TIA se musí všechny výsledky shrnout do krátké zprávy, jejíž vzorová šablona je uvedena v odborné příloze, v kapitole č. 11. Tato zpráva musí být předem rozeslána účastníkům workshopu, aby si předem mohli udělat první dojem o dosavadních výstupech a během workshopu tak mohla probíhat informovanější diskuze. Pokud má během 2. kroku proběhnout více workshopů, je třeba jasně označit, které oddíly zprávy jsou pro jednotlivé workshopy relevantní (tj. pokud se má uskutečnit několik seminářů s různým tematickým zaměřením, musí se uvést odpovídající tematické oddíly a prvky intervenční logiky).

VÝSLEDKY 1. KROKU

- Charakteristika programu a programové oblasti
  - Předběžná rekonstrukce intervenční logiky
  - Předběžný výběr ukazatelů
  - Přehled dostupnosti dat
-

⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

⁵ <http://database.espon.eu/db2/> for the current database. Nová databáze ESPON 2020 bude brzy k dispozici na webových stránkách ESPON

⁶ <https://data.jrc.ec.europa.eu>

⁷ <http://inspire-geoportal.ec.europa.eu>

2.2

Krok 2. – Identifikace účinků programu (A2)

Jako další krok se musí za účasti odborníků ověřit a/nebo upravit předběžné výstupy a výběr ukazatelů ve formátu jednodenního semináře. V závislosti na rozsahu TIA, jak už jsme nastínilí v úvodu, lze tento krok provést buďto formou jediného workshopu nebo ho rozdělit do více dílčích workshopů. Rozhodnutí o délce trvání workshopu závisí na následujících faktorech:

- Zeměpisná velikost programu
- Tematická šíře programu
- Požadovaná hloubka výstupů TIA
- Odhadovaný počet účastníků

Vzhledem k tomu, že účelem tohoto kroku je určit platnost logických řetězců pro každou zeměpisnou a tematickou oblast programu, je nezbytné přizvat vhodné účastníky. V ideálním případě by účastníci měli být odborníky v každé tematické oblasti (tj. obvykle pro každý specifický cíl) a v každé programové zeměpisné oblasti. Účastníci by měli být schopni pokrýt všechny příslušné funkční regiony v rámci programové oblasti. Např. v případě silného rozdílu mezi pobřežím a vnitrozemím určité oblasti by měli být přizváni účastníci z obou typů regionů. Kromě toho, pokud existují v rámci oblasti relevantní právní nebo správní rozdíly (např. z důvodu dvou autonomních regionů s různými právními systémy v rámci jednoho státu), musí být do výběru zahrnuti účastníci ze všech příslušných regionů.

Zatímco složení účastníků se bude lišit v závislosti na programu a počtu uspořádaných workshopů, některé obecné pokyny pro výběr odborníků na workshopy lze stanovit předem.

Účastníci workshopu by měli patřit do těchto skupin:

- zúčastněné strany programu (Řídící orgán a Společný sekretariát);
- regionální odborníci neúčastnící se programu;
- zástupci regionálních orgánů činných v podobných oblastech, jako jsou cíle programu;
- zástupci nevládních organizací;
- odborníci z vědecké obce;
- zástupci statistických úřadů.

Zúčastněné strany programu mají pro tento proces zásadní význam vzhledem k tomu, že mají nejlepší znalosti o programu a význam jejich účasti je zřejmý. Existuje celá řada různých typů regionálních odborníků bez přímé vazby na program, jejichž účast může být také velmi přínosná. Jedná se o odborníky, kteří mají znalosti regionálních souvislostí v konkrétních oblastech souvisejících s programem díky své práci v regionální správě, nevládních organizacích nebo akademických institucích. Jejich vnímání účinků programových zásahů, díky jejich znalostem programové oblasti, může výrazně doplnit vstupy zúčastněných stran programu dodatečnými a nestrannými připomínkami o účincích programu v regionech. Zvláštní hodnotu zde mají účastníci ze zastřešujících organizací (jako jsou politické orgány, ministerstva, zájmové skupiny/sdružení), kteří mohou pokrývat tematické aspekty ve větším počtu regionů. Kromě toho by pozvání jednoho nebo dvou zástupců statistického úřadu zajistilo, že diskuze o ukazatelích zohlední dostupnost dat, a tím výrazně usnadní diskuze o zdrojích dat.

Kromě toho je důležité usilovat o rovnoměrné vyvážení účastníků z obou stran hranice. V ideálním případě by účastníci se strany z obou stran hranice měly být zastoupeny u každého typu výše uvedeného účastníka.

Vzhledem k tomu, že nalézt společný čas a místo pro workshop, kterého se budou moci účastnit všichni potřební účastníci, je obvykle výzvou, jenže přesto je účast některých odborníků klíčová, musí se zvážít i alternativní řešení účasti. Lze zajistit technické řešení, včetně videokonference, například přes Skype. Účastníci, kteří nemohou přijet osobně, mohou být vyzváni k účasti buďto na celém workshopu, nebo pouze jeho konkrétních částí, kde je jejich příspěvek nejcennější. Toto se musí zařadit s předstihem a připojení je nutno předem otestovat.

Každého workshopu by se mělo účastnit 10 až 15 účastníků, aby bylo možné zajistit, že budou mít při společné diskuzi všichni rovnou příležitost projevu, přičemž hodnocení by mělo vycházet z dostatečného počtu odborných stanovisek:

Pokud jde o složení účastníků workshopu, doporučuje se následující:

- Z příslušných orgánů odpovědných za program by se měl zúčastnit alespoň jeden zástupce každé země. Nakolik je to možné, měla by do této skupiny spadat nejvýše 1/3 účastníků.
- Ze 2/3 by měli účast tvořit regionální a/nebo tematičtí odborníci.
- Složení těchto 2/3 se bude lišit v závislosti na daném programu. Tj. pokud je programová oblast strukturálně různorodá (např. okrajové horské regiony s nízkými příjmy a městské regiony s vysokými příjmy v jedné oblasti), je zapotřebí vyššího počtu regionálních odborníků, aby byla pokryta celá programová oblast.
- Pokud program zahrnuje více velmi odlišných tematických oblastí akcí, je zapotřebí většího počtu tematických odborníků, aby byly přesně pokryty všechny oblasti.

Seznam účastníků je třeba vypracovat v úzké spolupráci s orgány odpovědnými za program. Pozvání by měli předem obdržet příslušné dokumenty, jako je harmonogram workshopu a podkladové materiály, aby měli dostatek času na přípravu. Příslušný materiál pro účastníky by měl obsahovat informace i o programu, což je důležité z hlediska těch účastníků, kteří nejsou součástí programu. Kromě harmonogramu workshopu to tedy bude:

- Program spolupráce;
- Výroční zprávy o provádění (pokud nejsou k dispozici online, musí se vyžádat od Řídícího orgánu nebo Společného sekretariátu);
- Dostupná hodnocení a hodnocení programu
- Zpráva o charakteristice programu vypracovaná jako předcházející krok TIA.
- Obecné informace o programech Přeshraniční spolupráce-Interreg (např. osnovy zveřejněné Komisí)

Příprava workshopu

Odborníci by na přípravu workshopu měli mít dostatek času. Součástí je příprava materiálu potřebného pro vedení workshopu, jakož i výzkum a zpracování dat a informací, které je třeba připravit jako vstupy pro workshop. Coby materiály pro workshop by měly posloužit: prvky intervenční logiky vytištěné na plakátech použitelné velikosti (doporučujeme alespoň DIN A2), propisky, fixy a zvýrazňovače pro psaní na plakáty (pro všechny účastníky), všechny příslušné mapy také vytištěné v papírovém formátu (obvykle DIN A3), výtisk všech společných ukazatelů přeshraniční spolupráce (odborná příloha, kapitola č. 6) a několik výtisků původní zprávy. Pro prezentaci plakátů intervenční logiky je pro každý plakát nutný buď jeden stůl, nebo případně jedna nástěnka.

Měly by se vypracovat dodatečné informace, které nejsou součástí zprávy o charakteristikách programu, jako jsou kontextová data a mapy a jasně strukturovaný přehled všech ukazatelů programu (ukazatelů jak výsledkových, tak i výstupových). Tato doplňková data, která by měla být ideálně pro lepší dostupnost zobrazeny jako mapy grafů, by měla sestávat z nejvíce informativních socioekonomických ukazatelů. Pokud ukazatele nebyly zahrnuty do zprávy o charakteristikách programu, musí se předem prozkoumat a připravit.

Místo konání, stejně jako catering, je třeba obstarat a zarezervovat předem. Prostor musí být dostatečně velký, aby pojal všechny účastníky i moderátory.

Odborníci by také měli předem zvážit strukturu workshopu. Každý program je jiný a workshop by se měl přizpůsobit tak, aby řešil kritické otázky, které vyžadují vstupy přítomných účastníků. Zároveň by odborníci v souladu s metodikou TIA přeshraniční spolupráce měli zajistit, aby nebyl opomenut žádný z následujících tří prvků: analýza intervenční logiky, identifikace a ověření ukazatelů, jakož i diskuze o zdrojích dat a o nedostatcích. Obrázek 2.1 představuje vzorový program workshopu, který vytyčuje nejdůležitější prvky.

Tabulka 2.1:
Vzorový program workshopu

09:15	Zahájení a uvítací kolo
09:30	Úvod do TIA a předběžné výsledky
10:30	Přestávka
10:45	Část 1: Přezkoumání intervenční logiky
12:30	Přestávka na oběd
13:30	Část 2: Identifikace a ověření ukazatelů
15:00	Přestávka
15:15	Část 3: Zdroje dat a nedostatky
16:15	Shrnutí výsledků workshopu a další kroky
16:45	Ukončení workshopu

Vedení workshopu

V úvodním a uvítacím kole workshopu odborníci vítají účastníky a sami se představují. Během uvítacího kola by se měli představit i sami účastníci, včetně své organizace a odborné specializace.

Úvod do TIA a předběžné výsledky

Při úvodu do části TIA je důležité hodnocení územního dopadu krátce představit, a to včetně jeho cílů, metod a omezení. Důvodem je skutečnost, že význam pojmu resp. metoda nemusí být mezi účastníky běžně známé. Proto je úvodní objasnění nezbytné, zejména zdůraznění rozdílu mezi TIA a evaluací. V zájmu toho, aby byli účastníci upozorněni na účel aktivit, by se měl představit celkový kontext a metodické kroky posuzování územního dopadu přeshraniční spolupráce, případně i včetně stručných podkladových informací o projektu ESPON TIA přeshraniční spolupráce. Kromě toho musí být prezentován přehled počátečních výstupů z 1. kroku, aby byl předložen vstup dat pro workshopu.

ČÁST 1:

PŘEZKOUMÁNÍ INTERVENČNÍ LOGIKY

V této části jsou účastníci vyzváni, aby poskytli své informace o účincích programu v návaznosti na vyvinuté logické řetězce a navrhli jakékoli změny nebo dodatky. Pro splnění tohoto úkolu je důležité poskytnout jim příslušná podkladová data. Ty zahrnují informace, které již byly shromážděny ve Zprávě o charakteristice programu (1. krok), ale také další grafy a mapy týkající se kontextových ukazatelů znázorňujících regionální charakteristiky relevantní pro činnost programu. Informace o sociálně-ekonomickém kontextu relevantním pro činnost programu poskytují důležité podkladové informace, na jejichž základě mohou účastníci workshopu přehodnotit různé prvky intervenční logiky. Znalost situace v programové oblasti zejména napomáhá posoudit vhodnost zjištěných potřeb, jakož i možné účinky programu. Vizualizace těchto kontextových dat je vhodná, neboť umožní rychle získat představu o sociálně-ekonomickém kontextu programové oblasti a napomůže tak úvahám odborníků v souvislosti s intervenční logikou programu.

Navrhované řešení tohoto úkolu spočívá v prezentaci intervenční logiky prostřednictvím plakátů (v tomto okamžiku by se měly týkat navržených ukazatelů, aby se pozornost nejprve zaměřila na účinky) a v následné diskusi o správnosti těchto plakátů, vedené v malých skupinách. Veškeré navrhované změny se budou psát přímo na plakáty. Navrhované ukazatele by se měly probrat v průběhu této aktivity. Účastníky je třeba pobídnout k tomu, aby se prostředovali jak u plakátů, tak i v rámci skupinek, a diskuze o každé intervenční logice se tudíž obohatila. Vstupní informace, jako jsou data a informace ze Zpráv o charakteristice programu, jakož i vizuální kontextová data, je třeba vyvěsit na přístupné místo nebo promítnout na obrazovku.

Moderátoři by si měli být vědomi toho, že důležitým bodem diskuze je u každého dopadu to, jaké územní dopady lze považovat za identifikovatelné a měřitelné. Zatímco u některých dopadů lze dopady přičítat jednotlivým regionům, jiné dopady pravděpodobně nebudou vykazovat různorodé dopady v rámci celé programové oblasti, nebo mohou dokonce přesahovat i samotnou oblast projektu. Vzhledem k tomu, že se jedná o klíčový bod v dalším procesu posuzování územního dopadu, je třeba poznamenat, že dopad bude měřitelný buď:

- V jednotlivých jasně odlišených regionech (např. NUTS 3, NUTS 2, okresy/obce)
- V neohraničených regionech v závislosti na jejich vlastnostech (např. horské regiony/nížiny, městské/venkovské regiony, průmyslové/neprůmyslové regiony...)
- Přes více regionů nebo dokonce v celé programové oblasti
- V přesahu i mimo programovou oblast

Poté, co měl každý účastník možnost diskutovat o každé intervenční logice, probere se každý plakát v rámci celé skupiny, přičemž moderátoři budou předčítat dodatky a úpravy. Účastníci se rozhodnou, zda je přijmou nebo odmítnou, v ideálním případě na základě konsenzuálního rozhodnutí (pokud ho nelze dosáhnout, musí se přistoupit k hlasování). Je třeba vyhradit čas na diskuzi a zvážení argumentů pro a proti v otázce navrhovaných změn. Všechna rozhodnutí je třeba jasně uvést přímo na plakátech. Kromě toho je třeba pro každý účinek uvést, zda je měřitelný krátkodobě (méně než 5 let), střednědobě (od 5 do 10 let) nebo dlouhodobě (nad 10 let).

VÝSLEDEK

- Grafické znázornění systémového obrazu intervenční logiky programu

ČÁST 2:

IDENTIFIKACE A OVĚŘENÍ UKAZATELŮ

V této části se použijí stejné plakáty, nyní s viditelným sloupcem "ukazatelů". Cílem je pokrýt každý účinek identifikovaný v logických řetězcích alespoň jedním ukazatelem. Účastníky je třeba pobídnout k hodně otevřenému smýšlení, neboť očekávaná dostupnost dat by v tomto okamžiku *neměla* omezovat návrh ukazatele. Je třeba objasnit, že v tuto chvíli se stále předkládají pouze návrhy – pokud se použití ukazatele jeví jako nereálné nebo pokud bude později určen lepší ukazatel, lze ještě ukazatele později v procesu TIA změnit. V této fázi slouží tato aktivita spíše k brainstormingu než ke konečnému výběru ukazatelů. Formulovat lze rovněž kvalitativní ukazatele šité na míru, pokud se účastníci během diskuzí ujistí, že pro takové indikátory bude možný sběr dat.

Stejnou metodou jako v části 1 by účastníci měli projednat a zaznamenat všechny navrhované změny nebo doplnění ukazatelů (také s využitím „společných ukazatelů přeshraniční spolupráce“, jak jsou uvedeny v projektové příručce). Podpořit je třeba i zaznamenání všech druhých nejlepších ukazatelů anebo těch ukazatelů, které by mohly být použity pro regionalizaci prvních nejlepších ukazatelů, avšak všechny tyto ukazatele by měly být jasně označeny. Po skupinových diskuzích se každý plakát znovu probere v celé skupině, která rozhodne o přijetí či zamítnutí změn a dodatků (konsenzuálně nebo prostřednictvím hlasování).

VÝSLEDEK

- Stanovení seznamu ukazatelů s jasnými vazbami na očekávané dopady programu, plus druhých nejlepších a náhradních ukazatelů

ČÁST 3:**ZDROJE DAT A NEDOSTATKY**

V závěrečné části budou účastníci vyzváni, aby se vyjádřili k tomu, jak měřit navrhované ukazatele. Pro každý ukazatel musí být předloženy výsledky prvotního prověření dat pro zprávu o charakteristice programu (1. krok), které poskytují přehled o již známých potenciálních zdrojích dat. V tomto kroku je nejcennější příspěvek od zástupců regionálních statistických úřadů, kteří mohou poskytnout informace o tom, zda jsou data o vybraných ukazatelích k dispozici, snadno přístupná a vhodná, a to i s ohledem na zeměpisné rozlišení. Moderátoři by měli zajistit, aby se zástupci statistických úřadů o své znalosti v tomto ohledu podělili, neboť se tím tento úkol značně usnadní.

Navrhovaným formátem této aktivity je moderovaná diskuze s celou skupinou, neboť volná výměna myšlenek bude stimulovat brainstorming týkající se zdrojů. V ideálním případě dojde v průběhu procesu k identifikaci potenciálního zdroje dat pro každý ukazatel (poskytující data při územním rozlišení tak podrobném, jak je potřeba). Zde by se měly probírat zejména netypické zdroje dat, jako jsou specifické vědecké studie z různých programů (včetně projektů ESPON) zaměřené na konkrétní region nebo téma související s ukazateli, regionální průzkumy atd. Takové zdroje nemusí být identifikovány v rámci sekundárního výzkumu, ale účastníci o nich mohou vědět díky své každodenní práci.

VÝSLEDEK

- Seznam zdrojů navržených tak, že budou k vybraným ukazatelům schopny poskytnout data nebo kontext

Ukončení workshopu

Během závěrečné části by se měly shromáždit veškeré další připomínky účastníků. Uvést výhled dalších kroků – s důrazem na druhý seminář, který je třeba uskutečnit kvůli kvalitativnímu hodnocení. Jak je popsáno výše, účastníci budou do určité míry titíž jako v tomto workshopu. Pokud je to možné, bylo by vhodné získat informace o jejich příští účasti.

Účastníci by měli být informováni o dalších krocích TIA přeshraniční spolupráce. Odborníci by rovněž měli vzít na vědomí obecný časový rámec druhého workshopu a také skutečnost, že druhý workshop bude pravděpodobně obsahovat daleko různorodější skupinu účastníků.

Následná opatření

V návaznosti na workshop se musí výsledky zadat do matice pro hodnocení opadů (IAM). To lze provést po skončení workshopu, protože není potřeba účastníky workshopu do fáze vyplňování matice dopadů zapojovat přímo. Ta pole matice dopadů, která lze v této fázi vyplnit, jsou: názvy ukazatelů, časová rozdělení a případně doprovodné poznámky (např. je-li pravděpodobné, že ukazatel bude posuzován kvalitativně). Je důležité vzít na vědomí veškerá prohlášení nebo odůvodnění, která účastníci uvedli, neboť v každé metodě se zapojením odborníků, je přítomen i prvek subjektivity. Proto jedině zaznamenáním odůvodnění a vysvětlení lze proces učinit ověřitelným.

VÝSLEDKY 2. KROKU

- Ověřený systémový obraz programových dopadů v podobě rekonstruované intervenční logiky
- Seznam navrhovaných ukazatelů pro každý dopad programu
- Seznam potenciálních zdrojů dat připojených ke každému ukazateli (pokud je to možné)

2.3

Krok 3. – Hodnocení ukazatelů (A3)

Na základě seznamu navrhovaných ukazatelů z 2. kroku je cílem tohoto kroku určit, zda lze ukazatel naplnit kvantitativními nebo kvalitativními daty z vnějších zdrojů (tj. nikoli kvalitativně hodnocenými týmem TIA), a pokud ano, je třeba požadovaná data shromáždit nebo vypočítat.

- *Kvantitativní hodnocení:* čistý dopad programu na daný ukazatel lze vypočítat, nemusí se jednat o odborný posudek.
- *Semikvantitativní hodnocení:* Ačkoli jsou k dispozici data o hrubé změně hodnot ukazatelů v oblasti programu, čistý dopad programu nelze vypočítat přímo nebo není uvedena regionální granule dat. Ke stanovení čistého dopadu je nezbytný odborný posudek podpořený kvantitativními daty.
- *Kvalitativní hodnocení:* Výpočtem nelze určit ani čistý dopad, ani hrubou změnu; dopad programu se tudíž musí hodnotit čistě kvalitativně.

U každého ukazatele uvedeného v 2. kroku je třeba určit, jakým způsobem lze dopady programu v procesu TIA hodnotit. Poskytovatel služeb TIA by měl na základě vstupů z workshopu určit přesné zdroje dat s přihlédnutím k regionálnímu rozsahu dopadů, jak je uvedeno ve 2. kroku. Na základě závěrečného výzkumu dat dostupných pro konkrétní ukazatele lze rozhodnout, jak s ukazatelem zacházet během dalšího procesu. Je třeba poznamenat, že nejhodnější metoda hodnocení závisí jak na samotném ukazateli, tak na datech, která jsou pro něj k dispozici. Pokus o kvantitativní výpočty čistého dopadu s nízkou platností bude kvůli nedostatečné kvalitě podkladových dat bezvýsledný. Některé ukazatele v případě konkrétních témat (jako je správa, kvalita spolupráce) jsou také primárně vhodnější pro kvalitativní nebo semikvantitativní hodnocení. Následující oddíl pro každou metodu nastiňuje předpoklady nebo vlastnosti ukazatelů.

V tuto chvíli mají odborníci stále k dispozici seznamy všech možných ukazatelů sepsané během workshopu. Hodnocení ukazatelů by se mělo provést u všech ukazatelů, přestože odborníci v rámci tohoto hodnocení vyberou do užšího výběru jen ukazatele, které lze použít pro hodnocení dopadů. Je důležité mít na paměti, že zařazení ukazatelů do užšího výběru by se mělo zakládat spíše na odborném hodnocení jejich vhodnosti než na dostupnosti dat.

Metody hodnocení

Kvantitativní hodnocení

U každého z ukazatelů na seznamu, k němuž je připojen zdroj dat, se musí příslušný zdroj přezkoumat. Pro přijetí zdroje a začlenění dat musí být splněna tato kritéria:

- Data musí co nejvíce odpovídat ukazateli, který mají popsat
- Mezi jednotlivými zeměmi nejsou patrné žádné významné rozdíly ve sběru dat nebo v metodách výpočtu (tj. data musí být srovnatelná)
- Požadované regionální rozlišení (podle regionálního rozsahu dopadů) bez chybějících dat nebo s možností použít metody odhadu
- Požadovaná časová dostupnost bez chybějících dat. Jedná se přinejmenším o data pro výchozí bod (obvykle na začátku programového období) a pro okamžik blízky provedení TIA. To závisí také na časové orientaci ukazatele, jak je stanoven při 2. kroku.

Je pravděpodobné, že jen málo ukazatelů bude všem kritériím vyhovovat, nicméně lze použít různé umírnovací strategie, jejichž podrobné pokyny jsou uvedeny v příručce. K tomu, aby bylo možné rozhodnout, zda je kvantitativní přístup proveditelný či nikoli, se musí vyhodnotit dostupnost dat pro výpočet čistých dopadů. V případě, že je dostupnost dat považována za nedostatečnou, je třeba použít semikvantitativní hodnocení, jak je popsáno níže. K procesu kvalitativního hodnocení dopadů těch ukazatelů, které nelze daty pokrýt, dojde podle předpokladů ve 4. kroku (viz oddíl 2.4).

Zdroje kvantitativních dat pro programové ukazatele by měly být uvedeny v programu spolupráce, zatímco zdroje pro jiné ukazatele by měly být dostupné z ústředních statistických zdrojů, jako jsou vnitrostátní/regionální statistické úřady nebo Eurostat. Kromě toho lze zvážit primární tvorbu dat pro ukazatele, tak jak je popsáno na konci tohoto pracovního kroku.

UMÍRŇOVACÍ STRATEGIE

POKUD DOSTUPNÁ DATA NEODPOVÍDAJÍ PŘEDPOKLÁDANÉMU UKAZATELI

Vzhledem k tomu, že jsou z workshopu k dispozici i druhé nejlepší ukazatele, je třeba zkontrolovat, zda tyto odpovídají dostupným datům. Pokud tomu tak není, musí tým TIA zvážit, zda existují i jiné druhé nejlepší ukazatele, u nichž lze určit, že mají s opatřeními jasnou příčinnou souvislost, a které lze doplnit dostupnými daty. Pokud nelze najít žádnou souvislost, musí být ukazatel umístěn na seznam pro kvalitativní odborné hodnocení.

POKUD SE VYSKYTNOU ROZDÍLY VE VÝPOČTOVÝCH METODÁCH JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ

Tým TIA by měl usilovat o konkrétní definici způsobu výpočtu dat a prozkoumat možnost přepočtu stávajících dat tak, aby byla srovnatelná. Pokud například data o věkovém rozdělení pracujících v každé zemi s jinými věkovými třídami, mohly by se tyto třídy přibližně přepočítat. *K přepočítávání je třeba přistupovat s velkou obezřetností.* Je lepší přidat jeden ukazatel na seznam ukazatelů, které je třeba posuzovat kvalitativně, než vytvářet neověřené odhady na kvantitativní úrovni.

POKUD NENÍ DODÁNA POŽADOVANÁ REGIONÁLNÍ GRANULACE

Pokud jsou data k dispozici pouze na vyšší územní úrovni, než je požadováno, zkontrolujte, zda lze dopad regionalizovat podle výstupních nebo výdajových dat. To je případ, kdy lze ukazatel (např. příjezdy turistů do určitého regionu, měření úsilí o přeshraniční spolupráci při marketingové propagaci pohraničního regionu vůči turistům) propojit s konkrétním typem výstupu (např. počet podporovaných marketingových projektů) nebo výdajů (např. částka vynaložená na marketingové projekty), z nichž obě musí být k dispozici na úrovni NUTS 3. Tento výpočet se však musí zakládat na čistém dopadu, a proto se může provádět pouze v následujícím 4. kroku. U všech výpočtů využívajících data o výstupu nebo výdajích mějte na paměti omezení uvedená v oddíle 2.1. Pokud lze ukazatel takto považovat za regionalizovatelný, musí se zaznamenat v matici dopadů a hrubý účinek stanovit níže popsáním způsobem.

Není-li takový výpočet možný, je nejběžnější praxí regionalizace využití jiných náhradních ukazatelů dostupných jak na úrovni souboru dat, tak na úrovni požadované regionální granulace. Postup této regionalizace je uveden v příloze č. 5.

POKUD CHYBĚJÍ DATA V ČASOVÝCH ŘADÁCH

V závislosti na typu chybějících dat je k dispozici řada běžných technik pro vypracování odhadů. Tyto techniky by se měly používat pouze pro výpočet dat buď výchozího bodu, nebo pro data mezi výchozím bodem a posledním dostupným časovým bodem. Nikdy by se neměly používat k odhadu budoucího vývoje v rámci TIA přeshraniční spolupráce. Některé návrhy jsou uvedeny v příloze č. 5.

VÝSLEDEK

- Dodání a příprava nezbytných dat pro všechny kvantitativně posuzované ukazatele
-

Semikvantitativní hodnocení

Kritéria pro semikvantitativní ukazatele jsou méně přísná než pro kvantitativní ukazatele, neboť účelem takové metody hodnocení je překonat nedostatky tam, kde není k dispozici žádná jiná metoda výpočtu. Hodnocení se považuje za semikvantitativní, pokud jsou k dispozici konkrétní kvantitativní data o určitém ukazateli, které však nelze použít pro kvantitativní výpočet. To je případ, kdy ukazatel:

- postrádá požadovanou regionální granularitu;
- vykazuje významné nedostatky v časových řadách;
- neumožňuje stanovit čistý dopad programu.

Tyto problémy často nelze překonat metodami odhadu očekávané nebo požadované kvality. V takovém případě se dostupná kvantitativní data použijí pouze jako vstup pro kvalitativní hodnocení dopadů, které se provádí na základě posudků odborníků v rámci workshopu (viz 4. krok v oddíle 2.4.2).

V zájmu toho, aby bylo semikvantitativní hodnocení možné v odborném workshopu, musí být pro každý ukazatel připravena dostupná a relevantní data ve snadno přístupném formátu. Data, která je nutno získat, se liší v závislosti na ukazateli a podle nedostatků v příslušných datech (např. data nejsou dostatečně územně granulovaná). Mezi příklady patří ukazatele financování, výstupové ukazatele nebo náhradní ukazatele, které umožňují určit čistý dopad nebo regionalizaci. Specifická semikvantitativní metoda hodnocení dopadů navržená pro workshop (MAPP) poskytuje pokyny ohledně toho, kdy je která data vhodné předložit v zájmu podpory rozhodování (viz bod 2.4.2).

Data je třeba následně zpracovat tak, aby byla pro účastníky workshopu snadno přístupná. V tomto smyslu je doporučeno doplnit data o grafy, obrázky a mapy. Shromáždění a zpracování těchto dat pro účely semikvantitativního hodnocení je třeba provést před konáním workshopu.

VÝSLEDEK

- Shromáždění dat o ukazatelích (hrubý vývoj) pro všechny ukazatele posuzované semikvantitativně
  - Shromáždění podpůrných dat, umožňujících výpočet čistého dopadu nebo regionalizaci
-

Kvalitativní hodnocení

Čistě kvalitativní hodnocení se liší od semikvantitativního hodnocení v případě, že nejsou k dispozici žádná data o daném ukazateli a žádný aspekt daného ukazatele nelze doložit kvantitativními daty. V takovém případě se musí daný ukazatel zhodnotit odborným úsudkem, jak je popsáno ve 4. kroku v oddíle 2.4. V tomto případě je však možné použít data dokládající odborný posudek, i když se tato data ukazatele přímo netýkají. Data, která lze použít, jsou kontextová data týkající se kontextu relevantního pro daný ukazatel. Nezbytná podkladová nebo kontextová data se přirozeně u jednotlivých ukazatelů liší. Například: regionální statistiky nezaměstnanosti poskytují kontext pro hodnocení dopadu programu tam, kde je podporována zaměstnanost v určitém odvětví; regionální statistiky z cestovního ruchu (např. jednodenní turisté a pobyty s přenocováním) poskytují kontext pro hodnocení dopadu programu tam, kde se podporují určitá kulturní místa. Při rozhodování o tom, která kontextová data shromáždit a nabídnout odborníkům účastnícím se workshopu ve 4. kroku, je třeba najít rovnováhu v množství dat tak, aby byla dostatečně různorodá pro podporu úsudku a zároveň nezahlovala účastníky velkým množstvím informací. I v tomto případě doporučujeme dodat přístupnou prezentaci kontextových dat ve formě grafů, obrázků a map.

Data pro kontextové ukazatele by měla být snadno dostupná v centralizovaných zdrojích dat, jako jsou regionální/vnitrostátní statistické úřady a Eurostat.

Následující oddíl o tvorbě dat pro ukazatele je nepovinnou součástí TIA a poskytuje příležitost k vypracování základních dat o všech ukazatelích, která mají být posuzována kvalitativně a která lze použít jako vstup pro seminář ve 4. kroku. Kromě toho bude třeba 4. krok provést v případě, že se odborníci rozhodnou vybrat do užšího výběru na míru vytvořené kvalitativní ukazatele identifikované při workshopu.

VÝSLEDEK

- Shromáždění podpůrných dat umožňujících hodnocení dopadu všech kvalitativně posuzovaných ukazatelů
-

Volitelně:

Tvorba dat pro ukazatele

Pokud jsou zapotřebí hlubší poznatky o určitých ukazatelích, které nelze pokrýt snadno dostupnými kvantitativními daty, lze se pustit do procesu tvorby dalších kvalitativních dat. Skýtají se tedy dvě následující možnosti:

- Vytvoření kvalitativních ukazatelů prostřednictvím průzkumu/dotazníku
- Pořádání workshopu „tvorba kvalitativních dat a analýza trendů“

Metody pro tento nepovinný krok tvorby dat pro ukazatele jsou uvedeny v příloze, v kapitole č. 6.

VÝSLEDKY 3. KROKU

- Shromáždění a zpracování dat nezbytných pro každý ukazatel určený ke kvantitativnímu hodnocení
  - Shromáždění dat pro ukazatele a pro kontext každého ukazatele určeného k semikvantitativnímu hodnocení
  - Shromáždění kontextových dat pro každý ukazatel určený ke kvalitativnímu hodnocení
  - (nepovinně) tvorba kvalitativních dat
-

2.4

Krok 4. – Hodnocení dopadů (A4)

Krok 4. odpovídá hodnocení dopadů. Hodnocení dopadů se provádí pro každý ukazatel na základě hodnocení ukazatele uvedeného v kroku 3. V následujícím textu jsou podrobněji popsány tři metody hodnocení dopadů (kvantitativní, semikvantitativní a kvalitativní).

2.4.1

Kvantitativní hodnocení čistého dopadu

Vzhledem k tomu, že se typ ukazatelů, stav dat a programové oblasti značně liší, navrhuje tři různé přístupy. Tým TIA by měl o vhodném přístupu nebo kombinaci přístupů rozhodnout na základě znalostí dostupných ukazatelů a dat. U všech ukazatelů, které (po použití technik odhadu) splňují všechna kritéria uvedená ve 3. kroku, lze hrubý dopad vypočítat pomocí vzorce, kde R je region NUTS 3, $T1$ je bod provádění TIA a $T0$ je výchozí bod. Výsledky lze zadat do matice dopadů a zdokumentovat se musí veškeré techniky odhadu uplatněné tak, aby byl výpočet reprodukovatelný.

K tomu, aby bylo možné rozhodnout, zda je kvantitativní přístup proveditelný či nikoli, se musí vyhodnotit dostupnost dat pro výpočet čistých dopadů. V případě, že je dostupnost dat považována za nedostatečnou, je třeba použít semikvantitativní hodnocení, jak je popsáno níže. Metody kvantitativního výpočtu čistého dopadu se uvádí níže:

„KONFRONTAČNÍ PŘÍSTUP MALÉHO ROZSAHU“

„Konfrontační přístup malého rozsahu“ je metoda spočívající ve výpočtu čistého dopadu programu na základě porovnání skutečného vývoje hodnot regionu v případě daného ukazatele s hypotetickým scénářem vývoje, který by nastal, pokud by v regionu nebyla realizována žádná opatření. Ideální by bylo, kdyby mohli odborníci porovnat změnu výsledného ukazatele ve světě, ve kterém byl program prováděn, se světem, ve kterém program proveden nebyl (příčemž v ostatních aspektech by byly oba tyto světy totožné). Konfrontace v malém rozsahu usiluje o vypracování takových scénářů a o jejich vzájemné porovnání za účelem výpočtu čistého dopadu programu.

Pro začátek je třeba stanovit skupinu příjemců a skupinu subjektů, kteří nejsou příjemci a kteří působí ve stejných oblastech, jako základ pro porovnání obou skupin. Na rozdíl od pravého konfrontačního přístupu není v tomto případě vytváření zkušebních a kontrolních skupin stanoveno statistickými metodami (např. skóre náchylnosti, technika diskontinuity nebo „pipeline“), ale na individuálním výběrovém párování. Jedná se o párování subjektů financovaných („realizačních“, tedy příjemců) s nefinancovanými („nerealizačními“, tedy nepřijemci), které oba vykazují stejné pozorovatelné vlastnosti, jako jsou vlastnosti vyjádřené výběrovými kritérii opatření, která se posuzují, podoba v druhu a velikosti subjektu, jakož i zeměpisná poloha. „Realizační“ subjekty v takovém případě mohou být např. společnosti/sdružení, které úspěšně zažádaly o financování, skupiny společností/sdružení nebo v některých případech (v závislosti na daném ukazateli) také regiony, kde byly projekty provedeny. „Nerealizační“ subjekty mohou být na druhé straně např. neúspěšní žadatelé z řad společností/sdružení nebo regionů, kde se žádné projekty neprovádí. Tento přístup „malého rozsahu“ opodstatní skutečnost, že jak zkušební, tak kontrolní skupiny budou ve skutečnosti příliš malé na to, aby bylo možné stanovit statisticky spolehlivé metody párování; a proto se zdá být namísto v rámci posuzování technikou „rozdíly v rozdílech“ porovnávat změny v průběhu času, jak v případě příjemců, tak i v případě nepřijemců, díky čemuž bude stanoven čistý účinek posuzovaného opatření v rámci programu přeshraniční spolupráce.

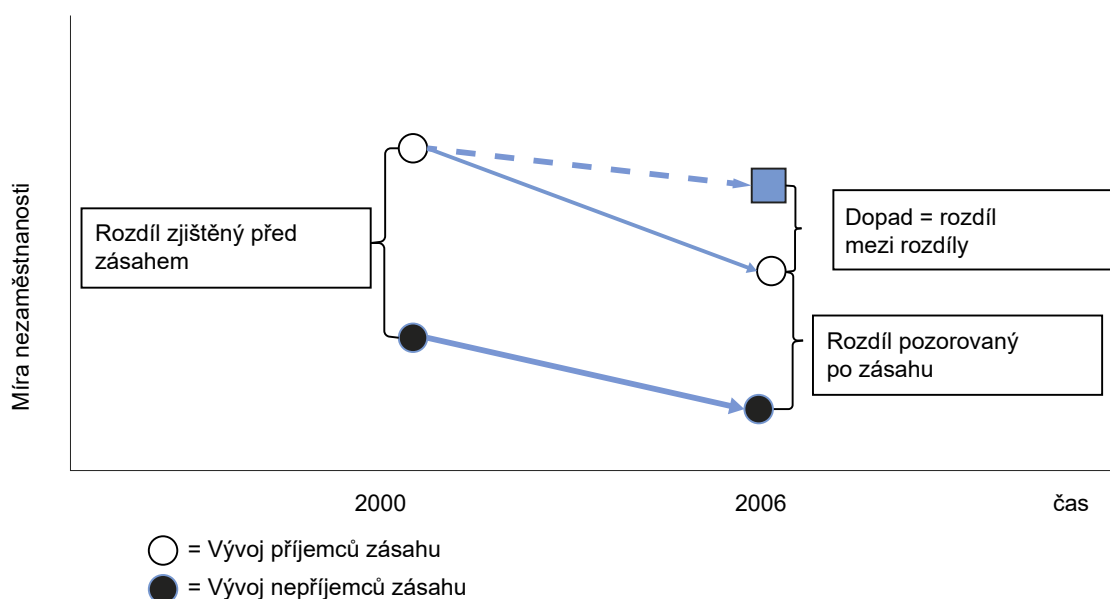
Po stanovení skupin příjemců a nepřijemců se získají data o ukazateli (ukazatelích), která charakterizují dopad programu s ohledem na jeho priority nebo specifické cíle. Data je třeba získat ze dvou různých časových momentů: před zásahem a po něm, a ohledně dvou různých skupin: příjemců a nepřijemců. Data některých ukazatelů nemusí být veřejně dostupná a lze je získat pouze od příjemců nebo nepřijemců. Třeba příjemci, kteří provádějí opatření zaměřená na přeshraniční spolupráci vzdělávacích institucí, mohou například vést záznamy pouze o počtu určitých činností nebo o typech osob, které z nich měly prospěch. V tomto případě by odborníci měli konzultovat příjemce (a nepřijemce, kteří případně provádí či neprovádí obdobné zásahy), aby si od nich vyžádali příslušná data.

Tento soubor dat by měl umožnit srovnání ukazatelů odděleně pro tyto dvě skupiny, a to proto, aby bylo možné určit čistý účinek opatření, tj. zásahu programu. Jedním ze zjištění může být například to, že změna počtu patentových přihlášek u nerealizační jednotky není významně vyšší než změna, ke které došlo u realizační jednotky. To by znamenalo, že výsledek zásahu není významně vyšší než nula, tj. že by společnosti podaly stejný počet žádostí i bez programu. Na druhé straně, pokud je změna patentových přihlášek „realizačních“ jednotek výrazně vyšší než u „nerealizačních“ jednotek, lze tento relativní rozdíl považovat za „čistý dopad“ programu přeshraniční spolupráce.

Například v případě čistého dopadu na míru nezaměstnanosti odborníci vypočítají rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi mírou před intervencí a po ní pro příjemce finančních prostředků, jakož i pro nepřijemce, resp. podobné identifikované subjekty, které finanční prostředky neobdržely. To je znázorněno na následujícím obrázku.

Obrázek 2.4:
Příklad vypracování skupin příjemců a nepřijemců

Zdroj: Kaufmann/Schuh: Konfrontační dopadová evaluace

Tento vztah lze formálně popsat takto:

$$\Delta_{B-A} = E + O_{B-A}$$

Kde

Δ_{B-A} je rozdíl mezi příjemci a nepřijemci,

E je skutečný, ale nezjištěný dopad zásahu,

O_{B-A} jsou různé změny (např. v důsledku makroekonomického nastavení).

Čistý dopad je rozdílem v rámci časového úseku u skupiny příjemců a skupiny nepřijemců.

PŘÍSTUP „RÁMCE FINANCOVÁNÍ“

Pokud se příslušné ukazatele zpravidla opírají převážně o různé zdroje financování, lze za účelem určení čistého účinku vytvořit „rámce financování“ pro daný region. Rámec financování určuje podíl financování z různých finančních zdrojů v případě specifických intervenčních oblastí (reprezentovaných prioritami/cíli/specifickým cílem jako reprezentativními prvky zkoumaného ukazatele). Předpokládá se, že podíl financování každého programu v každé intervenční oblasti odpovídá za podíl dopadu v konkrétní intervenční oblasti.

Rámec financování musí být vytvořen v úzké spolupráci s regionálními orgány a orgány odpovědnými za program, neboť lze očekávat, že budou mít přehled o režimech financování na úrovni jak EU, tak i na vnitrostátní a na nižší než celostátní úrovni, které jsou v regionu dostupné. Po určení různých zdrojů financování je třeba získat finanční data z každého zdroje financování, pokud jde o jednotlivé priority/cíle/specifické cíle, které se ukazatele týkají. V dalším kroku se musí vypočítat podíl každého zdroje v rámci celkové částky veřejných výdajů s ohledem na cíl/specifický cíl relevantní pro ukazatel.

Tabulka 2.2:
Tabulka vzorového rámce financování

Priorita/cíl/specifické cíle (odpovídající ukazateli)	ZDROJE FINANCOVÁNÍ										
	Přeshraniční spolupráce		Ostatní EFRR		EZFRV		Vnitrostátní		Ostatní		
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	
Zlepšení rámcových podmínek pro inovace (pro ukazatel Objem investic společností do VaVal)											
Udržitelné zhodnocování kulturního a přírodního dědictví (pro ukazatel Vývoj společných produktů souvisejících s historickým, kulturním a přírodním dědictvím)											

Zdroj: Consortium, 2019.

Vypočítaný podíl v % programu přeshraniční spolupráce se dále použije pro výpočet čistého dopadu. Změna hodnot ukazatelů v době zahájení zásahu a v době ukončení zásahu poukazuje na hrubý dopad. Čistého dopadu se docílí vynásobením hrubého dopadu vypočteným podílem.

Je třeba poznamenat, že odborníci by měli přesně určit, která priorita, cíl nebo specifický cíl každého zdroje financování má přispět ke konkrétnímu opatření, které je v daném ukazateli zachyceno; to je nezbytné pro porovnání příslušných částek financování mezi různými režimy financování. V mnoha případech to může vést k zobecnění a nepřesnostem vzhledem k tomu, že určité priority a cíle mohou být navázány na opatření s větším počtem účinků, a ne pouze na opatření, které je s přesností zachyceno právě vyšetřovaným ukazatelem. Jinými slovy, finanční prostředky přidělené na programy jsou často rozčleněny pouze na obecné úrovni, např. na úrovni priorit, které zahrnují různé cíle a opatření zachycené ve více ukazatelích. Objem financování nemůže být vždy přímo spojen pouze s opatřeními, které ukazatel zachycuje. V důsledku toho vyšší objemy financování nemusí nutně znamenat, že podíl financování v souvislosti s ukazatelem je stejně vysoký jako objem určený danému cíli. Odborník však nemá jak v takových případech rozdělit tuto částku financování podle konkrétního ukazatele. Proto musí odborníci pokračovat v práci na předpokladu, že podíl zdrojů financování pro každý specifický cíl odráží jejich dopad na daný ukazatel, který je relevantní pro daný specifický cíl. Není-li k dispozici žádné jiné schéma financování a je-li pravděpodobné, že dopad se bude z větší části odvíjet od financování přeshraniční spolupráce, pak čistý dopad přeshraniční spolupráce odpovídá 100 %. Za předpokladu tohoto přístupu navíc vývoj ukazatele a jeho územního rozlišení téměř přímo závisí na dostupných finančních prostředcích; proto je vhodný pouze za okolností, kdy je to přibližně pravda.

Další praktickou otázkou týkající se tohoto přístupu je dostupnost finančních dat na regionální úrovni. Zatímco u některých schémat financování jsou data snadno dostupná, obecně se mohou dostupnost dat a jejich kvalita v jednotlivých zemích značně rozcházet. Kromě toho by rozsah financování musel odpovídat programu přeshraniční spolupráce, což bývá případ pouze některých druhů ukazatelů.

Přístup „rámce financování“ je kvantitativní metodou, která závisí na dostupnosti finančních dat. V důsledku toho mohou výpočty podílů provádět sami odborníci. V níže popsané metodě MAPP je popsána semi-kvantitativní varianta této metody, v níž je podíl financování posuzován odborníky (namísto toho, aby se odvodil z finančních dat).

2.4.2

Kvalitativní/Semikvantitativní hodnocení čistého dopadu

Kvalitativní nebo semikvantitativní hodnocení čistého dopadu může sestávat z jednoho nebo několika workshopů s tematickým a/nebo regionálním rozdělením, stejně jako v případě 1. workshopu ve 2. kroku. Účastníci mohou být (částečně) titíž jako v případě 1. workshopu, nicméně pokyny mohou být stanoveny poněkud odlišně:

- Účastníci by měli být regionální nebo tematičtí odborníci, jak je popsáno v případě 1. workshopu. V tomto workshopu je však oproti předchozímu důležitější dosáhnout vyššího podílu osob, které nepatří do Řídícího orgánu/Společného sekretariátu, aby bylo možné získat diferencovaný pohled na programové dopady.
- Pokud se na panelu odborníků podílejí zúčastněné strany programu, je třeba vzít v úvahu, že by mohlo dojít k narušení objektivit jejich úsudku, jelikož může být ovlivněn sebehodnocením. Na druhé straně zúčastněné strany programu obvykle velmi dobře znají mechanismy provádění programu. Je tedy třeba pečlivě zvážit nevýhody a výhody. Tento problém lze zmírnit, jak bylo uvedeno výše, vyšším podílem účastníků, kteří nepatří do Řídícího orgánu/Společného sekretariátu, jakož i přítomností účastníků, kteří nejsou součástí programu.
- Výběr účastníků se musí zakládat na rámci programu, přičemž je třeba vzít v úvahu zejména ukazatele, které je třeba hodnotit. Tematické oblasti a regionální rozložení těchto ukazatelů určí, zda je pro zachycení dopadu programu nezbytné širší spektrum tematických odborníků (např. členů vědecké obce) nebo regionálních odborníků (např. regionálních orgánů, nevládních organizací, obchodní komory a jiných reprezentativních subjektů atd.). Účastnit se mohou i příjemci, neboť ti by měli mít znalosti o dopadu svých projektů.
- Přizvat je třeba i početnější skupinu odborníků, kteří se programu neúčastní a nejsou příjemci jeho finančních prostředků, neboť tím se také zajistí nestranný odborný úsudek. Důležití jsou také tematičtí odborníci z různých regionálních organizací, kteří mohou hodnotit dopad programu z hlediska svých odborných znalostí.
- V ideálním případě se počítá s 12-15 účastníky workshopu.

Příprava workshopu

K tomu, aby mohla skupina odborníků učinit informované rozhodnutí, je nutno připravit a zpřístupnit všechny vhodné informace o ukazatelích. Patří mezi ně:

- ověřené intervenční logiky, coby výsledek prvního workshopu;
- dříve předložená kontextová data (zejména výstupová a výdajová data) ve formě grafů a map;
- již dříve stanovené čisté dopady ukazatelů;
- jakékoli další informace, které mohou být poskytnuty na základě 3. kroku.

Užitečným nástrojem pro strukturované předkládání informací je matice dopadů (vyplněná, nakolik jen lze). Matice dopadů by měla být vyplněná informacemi o kvantitativně hodnocených ukazatelích a také informacemi o ukazatelích, které je třeba kvalitativně hodnotit při workshopu (např. základní data). Tyto informace musí být pro účastníky snadno dostupné, neboť budou nezbytné pro stanovení dopadů na jednotlivé regiony. Mapy jsou obzvláště důležitým vstupem a musí se vytisknout před workshopem.

Pro hodnocení dopadů je nezbytné, aby tým TIA rozhodl o vhodné metodě, která se pro každý ukazatel použije již v přípravné fázi workshopu (workshopů).

Délka workshopu (workshopů) závisí na úkolech, které je třeba vykonat. To znamená, že pokud se počítá pouze s kvalitativním hodnocením dopadu, s malým počtem řešených ukazatelů, může stačit půl dne. Je-li třeba použít více ukazatelů nebo více metod hodnocení, může se délka prodloužit na celý den. Vzorový program workshopu je uveden níže.

Tabulka 2.3: Vzorový program jednodenního workshopu

09:15	Zahájení a uvítací kolo
09:30	Přehled cílů workshopu, prezentace klíčových informací
10:30	Část 1a: Hodnocení kvalitativního dopadu
11:15	Přestávka
11:30	Část 1b: Hodnocení kvalitativního dopadu
13:00	Přestávka na oběd
14:00	Část 2: Hodnocení semikvantitativního dopadu
15:30	Přestávka
15:45	Shrnutí výsledků workshopu
16:15	Ukončení workshopu

Zdroj: Consortium

Části 1a, 1b a 2 se týkají kvalitativního a semikvantitativního hodnocení dopadů.

Vedení workshopu

První dvě části, *Zahájení a přehled*, by měly poskytnout rychlý náčrt cílů a rozsahu workshopu. Je důležité účastníkům připomenout, že hodnocení by se měla týkat pouze toho, *jaký* je dopad, a nikoli toho, zda je tento dopad dobrý nebo špatný z hlediska cílů programu.

Tato část by měla rovněž obsahovat informace o ukazatelích, které je třeba hodnotit. Prezentované informace by měly účastníkům poskytnout podklady pro hodnocení dopadů programu, proto doporučujeme, aby veškerá data, mapy a grafy související s prezentací obdrželi účastníci i v tištěném formátu. Důležité informace, které je třeba prezentovat, jsou data o výdajích podle regionů. Moderátoři by se však měli omezit pouze na prezentaci klíčových informací, aby nedošlo k informačnímu zahlcení účastníků. Další informace lze připravit a předložit na vyžádání.

Celkovým cílem tohoto kroku je s pomocí různých kvalitativních a semikvantitativních metod shromáždit odborný názor na rozsah čistých dopadů a jejich územní rozložení v programovém regionu. Výsledky tohoto hodnocení pak poskytovatel služeb TIA převede do konečného hodnocení dopadů, jak je popsáno v 5. kroku. V průběhu workshopu vznikají tři hlavní produkty:

- Hodnocení závažnosti dopadu (kvalitativní hodnocení)
- Hodnocení čistého dopadu nebo územního rozložení kvantitativních ukazatelů (semikvantitativní hodnocení)
- (případně) mapy regionálního rozložení dopadů, které se odlišují od „standardní“ klasifikace regionů (např. NUTS3)

Upřednostněné nastavení samotného hodnocení dopadů závisí na dopadech, které se posuzují, a na složení skupiny odborníků. K dispozici jsou různé metody, vyvinuté pro hodnocení dopadů nebo hodnocení na základě odborného úsudku. Každá taková metoda, která umožňuje určit rozsah účinků programu na určitý region a na ukazatel, je v zásadě vhodná pro workshop hodnocení územního dopadu přeshraniční spolupráce. Pro kvalitativní a semikvantitativní hodnocení se nabízí dvě hlavní metody: Metoda Focus Group, což je pružná metoda moderovaných diskuzí / diskuzí u kulatého stolu, a MAPP⁸, metoda používaná při posuzování dopadu různých programů EU, která zajišťuje velmi strukturovaný přístup.

Je důležité zdůraznit, že posuzování kteroukoli metodou musí být podloženo vhodnými daty, jak je popsáno výše ve 3. kroku (viz oddíl 2.3). Kvalitativní hodnocení by mělo zahrnovat kontextová data, zatímco semikvantitativní hodnocení by mělo odkazovat na příslušná dostupná data o ukazatelích. V průběhu

⁸ Popis metody viz: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/evaluation/rural-development-reports/2014/investment-support-rdp/fulltext_en.pdf

kvalitativního odborného posuzování by moderátoři měli zmínit příslušná podkladová data, kdykoli je to možné, aby účastníkům připomněli, že je mají zahrnout do svého posudku. Kromě toho musí moderátoři rovněž poskytnout konkrétní pokyny k tomu, jak mohou kvantitativní data pomoci při rozhodování, aby účastníci věděli, jakým způsobem mohou dostupná data podpořit jejich rozhodování. To má zásadní význam pro zajištění toho, že účastníci nebudou uváděnými kvantitativními daty zmateni.

PRACOVNÍ SKUPINA

Existují dva přístupy, jak sestavit pracovní skupinu, a to v závislosti na tematické oblasti ukazatelů, jakož i odborných znalostech účastníků. Spadají-li ukazatele do stejné nebo podobné tematické oblasti a účastníci jsou převážně odborníci v této oblasti, lze jako metodu doporučit kompletní panelovou moderovanou diskusi formou pracovní skupiny pro každý ukazatel. Pokud jsou tematické oblasti ukazatelů rozšířenější, doporučujeme panel rozdělit do skupin na základě přidělení různých ukazatelů podle odborných oblastí účastníků. Pokud budou zapotřebí další debaty, lze skupiny opět sloučit. Nakonec musí skupiny předložit své výsledky celému panelu, aby se shodly na rozsahu. V případě obou přístupů je potřeba, aby moderátoři každý ukazatel prezentovali samostatně, včetně příslušných dat a map. Moderátoři by měli účastníky při používání dat vést tím, že upozorní na to, nakolik je každý konkrétní soubor informací relevantní pro úsudek o hodnocení dopadů. Každý z odborníků je pak dotázán na svůj názor na to, jak vyplnit zbývající pole matice dopadů pro tento ukazatel.

MAPP

MAPP (Metoda hodnocení dopadů programů a projektů, *Method for Impact Assessment of Programmes and Projects*) je strukturované semikvantitativní hodnocení dopadů, které obsahuje i využití kvantitativních dat. Hlavní důvody, proč se MAPP považuje za relevantní pro TIA, jsou následující:

- Tato metoda se zvláště hodí pro analýzu složitějších dlouhodobých cílů, které obvykle nelze hodnotit pouze jedním nebo několika kvantitativními ukazateli.
- Představuje otevřený kontextově orientovaný přístup, který umožňuje identifikaci plánovaných, ale i neplánovaných dopadů.
- V případě metody MAPP se posuzuje zvláštní program ve vztahu k jiným probíhajícím programům a/ nebo jiným vnějším faktorům. Čistý dopad tak lze odhadnout na základě hrubých vývojových trendů.
- Pomáhá eliminovat „omyl v přičítání“, tj. odlišit výsledky, které lze přímo přičíst konkrétnímu programu/ projektu, od výsledků na vyšší úrovni, které jsou ovlivněny i jinými opatřeními/faktory.
- Systematický přístup této metody a používání bodového systému přináší výsledky s vyšší vnější validitou v porovnání s čistě kvalitativními daty, např. vyvozenými z rozhovorů nebo skupinových diskuzí.

Metoda MAPP se skládá ze 3 hlavních prvků: křivky životnosti, analýzy trendů a matice vlivu. Křivka životnosti určuje kontext hodnocení, analýza trendů vykazuje *celkové* trendy různých ukazatelů (tj. bez ohledu na konkrétní program), zatímco matice vlivu poukazuje na *čisté* účinky zobrazením toho, jak byly trendy programem přímo ovlivněny. Všechny tyto nástroje používají bodový systém (od 1 do 4) a jsou založeny na vnímání/zkušenosti zúčastněných stran. Konkrétněji:

Křivka životnosti: Udává celkové vývojové trendy (založené na podkladových ukazatelích, které si skupina zvolí, např. zaměstnanost) v oblasti spolupráce v určitém časovém rámci, počínajícím před zahájením programu a končícím v současnosti. Účastníci jsou požádáni, aby za každý rok zhodnotili vývoj každého ukazatele na pětibodové stupnici. Tato hodnocení by se měla zakládat, pokud možno, na datech o těchto ukazatelích.

Analýza trendů: Touto maticí se posuzují podrobné vývojové trendy ukazatelů TIA za stejné časové období. Tato hodnocení by se měla taktéž zakládat na datech, jsou-li k dispozici. Účastníci jsou vyzváni, aby každý ukazatel za každý rok a každý region zhodnotili na stupnici od 0 do 4, čímž vznikne obecný trend od prvního do posledního roku jako hrubá veličina. Pro tyto účely musí účastníci regiony jednoznačně pojmenovat, tj. určit, zda jde o NUTS3, jakékoli jiné správní regionální rozlišení nebo funkční regiony, které si účastníci sami stanoví.

Matice vlivu: Matice vlivu představuje stanovení čistého dopadu, při kterém se program přeshraniční spolupráce porovnává s jinými faktory ovlivňujícími vývoj ukazatele. Mohou to být jiné programy financování (unijní, vnitrostátní nebo soukromé), ale i trendy nesouvisející s financováním. Tuto metodu lze použít buď pro kvalitativní hodnocení (kdy se hodnota vlivu bere v úvahu kvalitativně při hodnocení rozsahu z analýzy trendů), nebo pro semikvalitativní hodnocení (kdy se hodnota vlivu násobí hrubým vývojem ukazatele).

Tabulka 2.4:
Vzorová matice vlivu

MATICE VLIVU	CBC	EFRR	EZFRV	VNITROSTÁTNÍ	OSTATNÍ
Objem investic společností do VaVal	5 %	40 %	0 %	25 %	20 %
Společné produkty související s historickým, kulturním a přírodním dědictvím	10 %	35 %	35 %	0 %	20 %

Zdroj: Consortium

U všech posudků je třeba zaznamenat vysvětlení a odůvodnění. V matici dopadů se musí doplnit všechny výsledky a musí se vysvětlit uplatněný postup.

DOSAŽENÍ ODBORNÉHO POSUDKU O ROZSAHU DOPADU

Každá metoda by měla v konečném důsledku vést k hodnocení dopadu každého ukazatele. Bude se jednat o hodnocení rozsahu dopadu (0-4; kde 0 znamená žádný dopad a 4 naopak velmi vysoký dopad) a jeho směru vzhledem k základnímu scénáři pro každý region (kvalitativní hodnocení) nebo o hodnocení čistého dopadu programu (semikvantitativní hodnocení). Účastníkům je třeba připomenout, že jejich úsudek se vztahuje na čistý dopad programu, oddělený od dopadu jiných intervencí. Kromě toho by moderátoři měli vysvětlit rozdíl mezi úsudkem, který pouze *odráž* nebo předpovídá trendy příslušných dostupných kvantitativních dat, jakož i kvalitativním úsudkem, který je založen na příslušných dostupných kvantitativních datech, ale který zároveň zohledňuje *význam* dopadu programu, a hlediskem odborných znalostí účastníků. V případě tohoto kvalitativního hodnocení je vhodnější předpokládat druhou strategii, která je skutečně kvalitativní. Důvodem, proč zdůraznit tuto skutečnost, je také snaha zabránit situaci, kdy odborníci vybírají různé hodnoty na základě svých odlišných koncepcí kvalitativního úsudku. Někteří odborníci mohou hodnotit rozsah dopadu programu jako nízký na základě jeho měřitelnosti z kvantitativního hlediska, nicméně dodávají, že je významný z hlediska svého kvalitativního přínosu. Výběr druhé strategie by naopak vedl k tomu, že by odborníci ve svém úsudku přímo odráželi kvalitativní význam dopadu, navzdory jeho nízké kvantitativní měřitelnosti, a v důsledku toho by zvolili vyšší hodnotu.

Jakákoli neshoda mezi odborníky, buď v rámci celé skupiny, nebo v rámci rozdělených skupin, by měla vést k zahájení diskuze, která v ideálním případě v závěru povede ke konsenzu. Pokud nelze dosáhnout shody, je nutno o hodnotě dopadu rozhodnout hlasováním.

Při kvalitativním posuzování dopadů je třeba odborníky během odborného hodnocení vyzvat, aby svůj úsudek regionálně odlišili, a zohlednili tak územní rozložení dopadů. Základem tohoto úsudku mohou být data o výdajích nebo výstupech na regionální úrovni, ale také sociálně-ekonomické, zeměpisné nebo jiné vlastnosti regionu, které vedou k odlišné citlivosti na daný účinek. Při semikvantitativním hodnocení dopadů by územní rozložení mělo být znázorněno již na základě podkladových kvantitativních dat.

Posudky musí být řádně odůvodněné, včetně odkazu na příslušná kvantitativní data podporující odborné rozhodování. Dobře vypracovaná zdůvodnění je třeba pod vedením moderátorů zaznamenat do matice dopadů.

VÝSLEDKY 4. KROKU

- Stanovení čisté hodnoty dopadu pro každý ukazatel
- Vyplněná matice dopadů jako projev kvalitativního a kvantitativního hodnocení
- Záznamy diskuzí při workshopu jako podklad pro vypracování zprávy

2.5

Vypracování souhrnné analytické zprávy (A5)

Zatímco pracovní kroky 1.-4. se zabývají především hodnocením a vypracováváním dat o dopadu programu a jeho souvislostech, cílem 5. pracovního kroku je shromáždit všechny tyto informace v souhrnném dokumentu v komplexním formátu. Účel takového dokumentu je čtyřnásobný:

- poskytuje srozumitelné a snadno čitelné shrnutí, které lze použít např. při komunikaci s politiky nebo širokou veřejností
- slouží k dokumentaci procesu, metod použitých ze „sady nástrojů“, aby bylo možné TIA ověřit
- popisuje dopady programu na regionální úrovni
- určuje oblasti zlepšení pro budoucí programová období

Za účelem strukturování zprávy byla vypracována vzorová šablona, která předdefinuje oddíly, které je třeba do takového dokumentu zahrnout, a rovněž poskytuje orientační otázky pro formulaci informací, které mají být obsaženy. Vzor je uveden v odborné příloze.

Kromě zdokumentování samotného procesu musí zpráva obsahovat také písemné závěry a shrnutí prvků. Musí se vyobrazit mapy výsledků, které poskytují vysvětlení a výklady TIA. Zpráva má nastínit následující body:

- Existují oblasti, které byly v porovnání s ostatními programem neúměrně ovlivněny?
- Soustředí se tyto dopady na konkrétní typy regionů? Na které?
- Jaké podobnosti jsou ve vztahu k dostupnosti dat relevantní?
- Jaká data jsou zapotřebí pro budoucí programová období?
- Kriticky se také zamyslete nad intervenční logikou a výběrem ukazatele – jaké tam byly problémy, jak ovlivňují TIA?

Vysvětlení by měla být pokud možno podložena mapami, tabulkami a grafickými schémata, aby byla zpráva lépe čitelná.

S přihlédnutím k různým cílovým skupinám je obzvláště důležité odpovídajícím způsobem sestavit příslušné oddíly. Informační potřeba široké veřejnosti se liší od potřeby orgánů odpovědných za program – zatímco pro první budou přínosné především fabulované popisy toho, čeho program skutečně dosáhl, pro druhé budou přínosem spíše vstupní informace pro nadcházející programová období nebo relevantní informace pro hodnocení programu. Oddíly jsou proto ve vzorové šabloně jasně odlišeny a obsahují pokyny k tomu, co je třeba zahrnout, aby se proces podávání zpráv stal efektivnějším. Zpráva obsahuje tyto oddíly:

- Úvod
- Shrnutí
- Zjištění z počátečního hodnocení programu
- Proces hodnocení územního dopadu
- Výsledky hodnocení územního dopadu
- Metodický komentář k programu

Důležitým aspektem každého hodnocení územního dopadu jsou mapy, neboť umožňují rozložení dopadů hmatatelně a srozumitelně předat cílové skupině. Doprovázejí písemná hodnocení a (často) jsou díky nim vzorce a základní informace už od pohledu jasné. Jak je dále uvedeno v příručce, doporučujeme mapy používat jak ve shrnutí, tak i v oddílu podrobného hodnocení územního dopadu.

Tabulka 2.5:

Navrhovaná struktura zprávy ex post TIA přeshraniční spolupráce

Úvod

Vzhledem k tomu, že závěrečná zpráva má být samostatným dokumentem, je třeba poskytnout krátký úvod o tom, co je účelem této zprávy, jakým programem se TIA zabývá, jaké kroky byly podniknuty atd.

Shrnutí

Shrnutí má být použitelné samostatně, nezávisle na kompletní zprávě. Slouží především pro komunikační účely, např. politikům nebo široké veřejnosti, a mělo by se zaměřovat spíše na výsledky než na proces TIA.

Zjištění z počátečního hodnocení programu

S cílem poskytnout dobrý základ pro další proces TIA je třeba popsat tyto skutečnosti: kontext a popis programové oblasti, charakteristika programového rámce, další nástroje financování v programové oblasti.

Proces hodnocení územního dopadu

Popis procesu TIA je obzvláště důležitý, neboť metodika zahrnuje různé subjektivní prvky (kdykoli je její součástí odborný posudek), a ty je třeba důkladně doložit, jakož i několik různých možností pro vypracování hodnocení dopadů. K tomu, aby byl proces ověřitelný, je třeba pracovní kroky důkladně zdokumentovat a odůvodnit. Mezi tyto prvky patří vybrané tematické cíle a specifické cíle pro hodnocení, prezentaci dokončené intervenční logiky programu včetně vybraných ukazatelů, popis metod stanovení čistého dopadu a výsledky zaznamenané v maticích dopadů (viz oddíl 2.4.2).

Výsledky hodnocení územního dopadu

Tato stěžejní část zprávy představuje souhrnný pohled, který popisuje a vysvětluje výsledky předchozích pracovních kroků. Dělí se na shrnutí hlavních zjištění a dopad na regiony popsány podle jednotlivých specifických cílů, přičemž se rozlišuje čistý dopad na jednotlivá území.

Metodický komentář k programu

Tento oddíl by měl obsahovat připomínky a závěry k metodickému uspořádání programu, které vyvstaly při hlubší analýze programu během hodnocení dopadů. Jedná se např. o připomínky ke stávajícím ukazatelům a jejich omezením; přičemž tyto připomínky slouží jako dodatečný vstup pro budoucí tvorbu programů a výběr ukazatelů. Tyto druhy postřehů získaných při posuzování dopadů lze zkompileovat včetně odborných postřehů o nastavení programu, zmíněných dříve v počátečních fázích procesu (analýza intervenční logiky, výběr ukazatelů pro TIA) a poté je shrnout v tomto oddíle. Metodické připomínky lze strukturovat podle specifických a/nebo tematických cílů.

Zdroj: Consortium, 2019.

Kromě vědecké zprávy by se měl vypracovat i komunikační dokument pro politiky a širokou veřejnost. Ten by měl sestávat ze shrnutí, v němž se zdůrazní hlavní výsledky a ty se podpoří prostřednictvím map. Pokud se v průběhu TIA objeví nějaké příklady „osvědčených postupů“, které by mohly popis dopadů oživit, mohly by se také k předání výsledků využít. Další informace o tom, jak sdělovat výsledky TIA, naleznete v pokynech pro komunikaci připravených v rámci projektu ESPON TIA CBC.

VÝSLEDKY 5. KROKU

- Závěrečná vědecká zpráva o územním dopadu
- Komunikace a shrnutí

Příloha č. 1

Společné ukazatele přeshraniční spolupráce

EVROPSKÁ INTEGRACE

Čekací doba kvůli hraničním kontrolám
 Doba platnosti a náklady na uznávání odborných kvalifikací
 Přístup k trhu s přeshraničním bydlením (počet přeshraničních bydlení)
 Přístup k službám zaměstnanosti v sousední zemi
 Počet přeshraničních pracovníků
 Počet přeshraničních umístění (EURES)
 Přístup přeshraničních pracovníků, zaměstnavatelů a občanů k digitálním systémům
 Vývoj situace přeshraničních občanů/pracovníků/společností s ohledem na

- daně,
- sociální zabezpečení,
- vzdělání,
- bydlení,

ve srovnání s předchozími roky
 Potenciální dostupnost přeshraničního území silniční/železniční/leteckou dopravou ve srovnání s předchozími roky
 Dosažení vzdělání: počet přeshraničních diplomů
 Počet hodin kurzů absolvovaných v příslušném cizím jazyce
 Přeshraniční rozdíl: Genderová rovnováha v zaměstnanosti
 RCR 85 – Účastníci společných akcí 6-12 měsíců po dokončení projektu

REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOST A UDRŽITELNÝ HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ

HDP přeshraničního území, míra nezaměstnanosti
 Vývoz z přeshraničního území
 Investice společností na přeshraničním území
 Ceny nemovitostí
 Investice/počty sociálního bydlení
 Příjmy domácností, počet domácností pobírajících sociální dávky
 environmentální ukazatele (znečištění ovzduší, voda, využívání půdy, biodiverzita, podíl energie z obnovitelných zdrojů, počet automobilů na domácnost)
 Počet malých a středních podniků/společností s přeshraničním podnikáním
 Přeshraniční spoje veřejné dopravy (ve srovnání s předchozími lety)
 Přeshraniční propojení energetických sítí (ve srovnání s předchozími roky)
 Zaměstnanost v různých odvětvích (zemědělství, výzkum a inovace, technologie...)
 Hospodářský růst (HDP na obyvatele)
 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo na km²
 Patentové přihlášky na milion obyvatel
 Rozvoj regionální infrastruktury informačních a komunikačních technologií
 RCR 79 – Společné strategie/akční plány organizací při dokončení projektu/po jeho dokončení
 RCR 80 – Společné pilotní činnosti organizací prováděné nebo rozšiřované při dokončení projektu/po jeho dokončení
 RCR 81 – Účastníci, kteří dokončili společné vzdělávací programy

PŘESHraniČNÍ SOUDRŽNOST

Vývoj systému přeshraniční správy

Počet přeshraničních institucí (počet ESÚS atd.)

Obecné porozumění sousedním jazykům

Procento žáků/studentů, kteří se učí sousední jazyk (různé školy, vysokoškolské vzdělávání)

Kvalita přeshraniční spolupráce:

- obce
- služby zaměstnanosti
- vzdělávací instituce
- kulturní organizace
- nemocnice/ambulance
- daňové orgány
- policejní sbory
- krizové řízení
- organizace veřejné dopravy

ve srovnání s předchozími roky

Počet přeshraničních infrastrukturních projektů v odvětvích dopravy/energetiky (ve srovnání s předchozími čísly)

Smýšlení občanů/společností ohledně

- hranice
- přeshraničních institucí
- sousedním regionu
- EU
- Evropské projekty (INTERREG)

RCR 82 – Řešení nebo zmírnění právních nebo správních překážek

RCR 83 – Osoby, na něž se vztahují podepsané společné dohody

RCR 84 – Organizace spolupracující v přeshraničním režimu 6-12 měsíců po dokončení projektu

RCR 86 – Zúčastněné strany/instituce s posílenou kapacitou spolupráce přesahující státní hranice

Příloha č. 2

Nástroj intervenční logiky

Vzorová šablona je k dispozici samostatně jako soubor aplikace Excel:

TIA-CBC_D4_Handbook_A2_intervention-logic-tool.xlsx

Účelem tohoto nástroje je strukturovaně zaznamenávat všechny návrhy a změny v rámci intervenční logiky, ke kterým dojde v krocích 1-3. Jak je znázorněno níže, první sloupec se vyplní potřebami identifikovanými v programu, druhý opatřeními programu popsány v oddíle 2.1 a čtvrtý pravděpodobnými účinky navrženými v 1. kroku.

	A	B	C	D	E
1					
2	Zjištěné potřeby programu	Programová opatření	pravidelné účinky	pravděpodobné účinky	
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					

Do následujících sloupců F-I se doplní ukazatele navržené v 1. kroku. Jakékoli změny a doplňky k těm, které byly uskutečněny během workshopu (2. krok), se doplní do sloupců K-N.

	E	F	G	H	I
		programové ukazatele	společné ukazatele	dodatečné ukazatele	nedostatky

Na základě workshopu lze také pro každý ukazatel vyplnit sloupec P (navrhované zdroje dat). Všechna další pole se vyplní konečným výběrem, tj. pro který ukazatel byl použit zdroj dat. Je-li ukazatel již považován za kvalitativně hodnocený, je tuto skutečnost třeba uvést ve sloupci V.

	E	O	P	Q	R	S	T	
			navrhované zdroje dat	použité zdroje dat	programové ukazatele	společné ukazatele	při-	dat

Příloha č. 3

Šablona pro hodnocení dat

Vzorová šablona je k dispozici samostatně jako soubor aplikace Excel:

TIA-CBC_D4_Handbook_A3_data-assessment-tool.xlsx

Účelem je vytvořit strukturovaný přehled dat dostupných před konáním prvního workshopu (workshopů), aby se o nich dalo během semináře diskutovat.

Do sloupce B je třeba poznamenat, pokud jsou k dispozici data pouze pro jednu stranu hranice, nebo dokonce jen pro jediný region. Do sloupce C je třeba uvést krátký popis souborů dat, která se musí vyhledat (pokud možno s odkazem na již navržené ukazatele). Do sloupce C je třeba zaznamenat jakékoli zjevné nedostatky, jako jsou chybějící data v časových řadách, použitelnost atd.

	A	B	C	D	E
1	Název zdroje	Stát/ region	Dostupná data	Kvalita	Odkaz
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					

Příloha č. 4

Matice dopadů

Vzorová šablona je k dispozici samostatně jako soubor aplikace Excel:

TIA-CBC_D4_Handbook_A4_impact-assessment-matrix.xlsx

Maticе bude doprovázet celý proces TIA, přičemž informace se budou doplňovat jedna po druhé. Jakmile se ukazatele ve 3. kroku pevně stanoví, musí se každý ukazatel v matici pojmenovat ve sloupci A. Pro každý ukazatel je k dispozici úplná matice se sloupci pro každý region. V případě prvního ukazatele se kvantitativní hodnoty uvádí v řádcích 3-6, kvalitativní hodnocení (2. workshop) v řádcích 7 a 8. Odůvodnění a poznámky by měly být rozsáhlé, neboť tyto matice budou přílohou závěrečné zprávy a umožní opakovatelnost výsledků. Pokaždé, když se použije metoda odhadu, je tuto skutečnost také třeba zaznamenat.

	A	B	C	D	E
1					
2	Ukazatel	Metoda hodnocení		Region 1	Region 2
3		Kvantitativní	Hodnota T0		
4			Hodnota T1		
5			Hrubý dopad		
6			Čistý dopad		
7		Kvalitativní	Hodnota (0-4)		
8			Směr oproti základnímu scénáři		
9			Časové rozdělení (krátkodobé/střednědobé/dlouhodobé)		
10			Odůvodnění, Poznámky		
11	Ukazatel	Metoda hodnocení		Region 1	Region 2
12		Kvantitativní	Hodnota T0		
13			Hodnota T1		
14			Hrubý dopad		
15			Čistý dopad		

Příloha č. 5

Metody odhadu

POKUD NENÍ DODÁNA POŽADOVANÁ REGIONÁLNÍ GRANULACE

Není-li regionalizace čistých dopadů prostřednictvím výstupních nebo výdajových dat možná, je pro regionalizaci nejběžnější praxí využití jiných náhradních ukazatelů dostupných jak na úrovni souboru dat, tak na úrovni požadované regionální granulace. Volba náhradního ukazatele (ukazatelů) musí být dobře odůvodněna, stanovením jasné vazby na data, která je třeba regionalizovat, neboť jinak výpočty, ač matematicky možné, neumožní přesně znázornit realitu. Technika, která se používá např. při výpočtu chybějících dat na regionální úrovni pro srovnávací přehled regionálních inovací, se používá způsobem, který je demonstrován na příkladu regionalizace ukazatele inovací ve firmách (k dispozici na úrovni NUTS 2) se zaměstnaností a počtem firem na úrovni odvětví se dvěma číslicemi (k dispozici jak na úrovni NUTS 2, tak na úrovni NUTS 3), za předpokladu, že intenzita průmyslu na úrovni země platí i na regionální úrovni). Metodu vysvětlujeme za použití příkladu podílu firem s inovacemi produktů a procesů:

- 1. krok: Vypočítejte pro každý NUTS 2 region Y podíl podniků s inovacemi produktů a procesů pro každé odvětví I : PI_Y_I
- 2. krok: Uveďte podíl zaměstnanosti odvětví I v NUTS 3 regionu R : $EMPL\_R\_I$
- 3. krok: Vypočítejte odhad podílu firem s inovacemi produktů a procesů vynásobením $EMPL\_R\_I$ hodnotou PI_Y_I : $PI\_EMPL\_R\_I$
- 4. krok: Uveďte podíl místních jednotek (podniků) odvětví I pro region R : $ENTR\_R\_I$
- 5. krok: Vypočítejte odhad podílu firem s inovacemi produktů a procesů vynásobením $ENTR\_R\_I$ hodnotou PI_Y_I : $PI\_ENTR\_R\_I$
- 6. krok: Vypočítejte průměr $PI\_EMPL\_R\_I$ a $PI\_ENTR\_R\_I$ jako odhad regionálního podílu inovátorů produktů a procesů: $PI\_R\_I^9$

Pokud je k dispozici pouze jeden náhradní ukazatel, mohou být výsledky stále použitelné, pokud je volba ukazatele dobře odůvodněná, avšak robustnost přístupu se zvyšuje použitím dvou náhradních ukazatelů a výpočtem průměrných hodnot.

POKUD CHYBĚJÍ DATA V ČASOVÝCH ŘADÁCH

V závislosti na typu chybějících dat je k dispozici řada běžných technik pro vypracování odhadů. Tyto techniky by se měly používat pouze pro výpočet dat buď výchozího bodu, nebo pro data mezi výchozím bodem a posledním dostupným časovým bodem. Nikdy by se neměly používat k odhadu budoucího vývoje v rámci TIA přeshraniční spolupráce. Některé techniky, které se rovněž používají v regionálním srovnávacím přehledu inovací¹⁰, seřazené sestupně podle upřednostnění:

1. Na úrovni NUTS 3, jsou-li k dispozici data za předchozí i následující rok, lze použít nejprve průměr za oba roky $X_R^T = (X_R^{T-1} + X_R^{T+1})/2$, poté, není-li předchozí krok možný, tak data za předchozí rok $X_R^T = X_R^{T-1}$, a konečně, není-li předchozí krok možný, pak za následující rok $X_R^T = X_R^{T+1}$, přičemž R označuje region NUTS 3, T běžný rok, $T-1$ předchozí rok a $T+1$ následující rok. Nejsou-li k dispozici data pro předchozí a následující rok, chybějící data se nezapočítávají.
2. Jsou-li k dispozici regionální data za předchozí rok, poměr mezi odpovídající úrovní NUTS 3 a úrovní NUTS 2 za předchozí rok se vynásobí běžnou hodnotou na vyšší souhrnné úrovni: $X_R^T = (X_R^{T-1} / X_Y^{T-1}) \times X_Y^T$, přičemž R označuje oblast NUTS 3, Y oblast NUTS 2 (jako vyšší souhrnnou úroveň), T běžný rok a $T-1$ předchozí rok.
3. Nejsou-li regionální data za předchozí rok k dispozici, lze použít stejný postup jako ve 2. kroku s použitím poměru mezi odpovídající úrovní NUTS 3 a úrovní NUTS 2 pro následující rok:

⁹ viz EVROPSKÁ KOMISE 2017: Regionální srovnávací přehled inovací 2017

¹⁰ Tamtéž.

$X_R^T = (X_R^{T+1} / X_Y^{T+1}) \times X_Y^T$, přičemž R označuje oblast NUTS 3, Y oblast NUTS 2 (jako vyšší souhrnnou úroveň), T běžný rok a $T+1$ následující rok.

4. Pokud nejsou k dispozici regionální data za předchozí ani za následující rok, lze použít soubor vyšší úrovně (regiony NUTS 2 místo NUTS 3), nejprve za běžný rok, a poté, nejsou-li k dispozici, za předchozí rok, jinak za následující rok: $X_R^T = X_Y^T$ nebo $X_R^T = X_Y^{T-1}$ nebo $X_R^T = X_Y^{T+1}$, přičemž R označuje oblast NUTS 3, Y oblast NUTS 2 (jako vyšší souhrnnou úroveň), T běžný rok, $T-1$ předchozí rok a $T+1$ následující rok.

Čtvrtá možnost je však omezena na relativní data (celkové počty přirozeně nelze takto přičítat) a musí se rovněž uplatňovat s mimořádnou opatrností. To je obzvláště kritické z toho hlediska, že TIA přeshraniční spolupráce se bude zabývat relativně krátkodobými účinky vzhledem k předpokládanému bodu v programovém období pro vykonání tohoto hodnocení, a tím je vážně omezena spolehlivost dat z různých let. V každém případě je třeba se vyhnout přičítání překračujících dobu 1 roku. Opět tedy: je lepší nechat ukazatel kvalitativně hodnotit odbornou skupinou, než produkovat nezdravé odhady.

Příloha č. 6

Vytváření dat o ukazatelích prostřednictvím kvalitativních metod

Vytvoření kvalitativních ukazatelů prostřednictvím průzkumu/dotazníku

K tomu, aby vznikla ucelnější představa o některých trendech souvisejících s kvalitativními ukazateli uvedenými v metodice, se musí konečný odborný posudek (vytvořený při workshopech) doplnit o výsledky průzkumu. Průzkum je třeba spustit dva týdny před plánovanými odbornými workshopy, a to formou online dotazníku. Předně to bude sekretariát programu, kdo bude schopen poskytnout seznam potenciálních odborníků/zúčastněných stran, které bude možno požádat o vyplnění dotazníku. Cílová skupina tohoto průzkumu přesahuje oblast odborníků INTERREG. Přidanou hodnotou průzkumu by bylo, kdyby se k určitému vývoji mohla vyjádřit širší skupina osob se znalostmi přeshraničních činností. To například znamená, že občané, zástupci společností, vědci, politici nebo státní úředníci by měli hodnotit obecné trendy přeshraniční spolupráce nad rámec činností souvisejících s programem INTERREG. To by také mohlo zaručit širší obraz a mohlo by to být cenným vstupem pro příští setkání odborníků.

Seznam otázek průzkumu by se měl řídit seznamem kvalitativních ukazatelů popsanych jako společné ukazatele a měl se upravit s ohledem na kvalitu konkrétního programu.

Tabulka A.1:
Vzorový dotazník

OTÁZKA	HODNOCENÍ 0-4	VYSVĚTLENÍ/ POZNATKY
Jak hodnotíte kvalitu přeshraniční spolupráce subjektů veřejného sektoru v roce 2018 ve srovnání s rokem 2014?		
Jak hodnotíte kvalitu přeshraniční spolupráce společností v roce 2018 ve srovnání s rokem 2014?		
Jak hodnotíte strukturu přeshraniční správy v roce 2018 ve srovnání s rokem 2014?		
Jak hodnotíte překážky v oblasti daní, které se dotýkají přeshraničních pracovníků a společností?		
Jak hodnotíte překážky v oblasti sociálního zabezpečení, které se dotýkají přeshraničních pracovníků a společností?		
....	....	....

Pořádání workshopu „tvorba kvalitativních dat a analýza trendů“

V rámci tohoto doplňkového workshopu lze vypracovat analýzu trendů, která stanoví rámec pro kvalitativní hodnocení čistých dopadů ve 4. kroku. Působí jako dodatečný vstup k podkladům programu, na jehož základě lze stanovit čistý dopad na regionální úrovni.

Účastníci mohou být (částečně) titíž jako v případě 1. workshopu, nicméně pokyny mohou být stanoveny poněkud odlišně:

- Účastnit by se měli regionální nebo tematičtí odborníci, jak je popsáno u 1. workshopu.
- Pokud se na panelu odborníků podílejí zúčastněné strany programu, je třeba vzít v úvahu, že by na jednu stranu mohlo dojít ke střetu v objektivitě procesu a to vyústit v sebehodnocení. Tento druhý odborný workshop se však zaměří na tvorbu kvalitativních dat, a nikoli na dopad programu INTERREG. Účastníci se programoví aktéři obvykle mívají rozsáhlé znalosti o celkovém rozvoji programové oblasti.
- Výběr účastníků se musí zakládat na rámci programu, přičemž je třeba vzít v úvahu zejména ukazatele, které je třeba hodnotit. Tematické oblasti a regionální rozložení těchto ukazatelů určí, zda je pro zachycení dopadu programu nezbytné širší spektrum tematických odborníků (např. členů vědecké obce) nebo regionálních odborníků (např. regionálních orgánů, nevládních organizací, atd.).

- V ideálním případě se počítá s 12-15 účastníky.

Příprava workshopu

K tomu, aby mohla skupina odborníků učinit informované rozhodnutí, je nutno jí zpřístupnit všechny vhodné informace o kvantitativních a kvalitativních ukazatelích. Patří mezi ně ověřená intervenční logika, coby výstup z prvního workshopu, a v ní prezentovaná kontextová data (zejména výstupní a výdajová data a mapy), jakož i jakékoli další informace, které lze poskytnout na základě 3. kroku, a již stanovené čisté dopady kvantitativních ukazatelů. Užitečným nástrojem pro strukturované předkládání informací je matice dopadů (vyplněná, nakoľik jen lze). Nejdůležitějším vstupem pro workshop je prezentace výsledků průzkumu a získaných kvalitativních dat.

K popsání různých trendů (2014 oproti 2018) lze s ohledem na kvalitativní ukazatele použít mapy, tabulky nebo plakáty. Měly by se rovněž prezentovat zajímavé dojmy/zkušenosti z průzkumu.

Vedení druhého workshopu

Průvodními otázkami workshopu jsou otázky dotazníku. Diskuze může probíhat v podskupinách (podle velikosti skupiny) a řídit se touto strukturou:

- Diskuze o výsledku průzkumu podle jednotlivých ukazatelů: odpovídá hodnocení, které vyplývá z průzkumu, vlastnímu vnímání? Existuje regionální aspekt související s vlastním hodnocením nebo s konkrétními institucemi či zkušenostmi se spoluprací?
- Diskuze o zkušenostech popsaných účastníky průzkumu: Odpovídají vlastním zkušenostem?
- Vyplnění vlastních hodnocení s ohledem na kvalitativní ukazatele a diskuze o vlastních zkušenostech včetně ilustrativních příkladů. Různé podskupiny se musí dohodnout na společném hodnocení vývoje založeném na výměně názorů a zkušeností.
- Organizátoři workshopu vypracují „analýzu trendů“ podle odvětví nebo tématu (na základě debaty při workshopu). Tuto „analýzu trendů“ nakonec účastníci projednají a okomentují.
- Po workshopu výzkumní pracovníci připraví dokumentaci, představí kvalitativní data (průzkum a workshop) a vypracují „analýzu trendů“.¹¹

K dokončení úkolů workshopu by mělo stačit půl dne.

---

¹¹ Jako inspiraci pro rozšířenou metodiku se v oblasti rozvojové politiky použily některé prvky „participativní metody pro posuzování dopadů programů a projektů (MAPP)“. Metodiku vypracovala Susanne Neubert, vědecká pracovnice Německého vývojového institutu v Bonnu. Zejména použití termínu „analýza trendů“ a příslušná prezentace se inspirovalo touto metodikou. Viz: Susanne Neubert, Description and Examples of MAPP, Method for Impact Assessment of Programmes and Projects, Lusaka, 2010.

Tabulka A.2: Vzorový program 2. workshopu

9:15	Zahájení a uvítací kolo
9:30	Rekapitulace cílů workshopu, prezentace klíčových informací
10:30	Kvalitativní ukazatele: vývoj podle průzkumu a širší debata o vlastním dojmu
11:15	Přestávka
11:30	Kvalitativní ukazatele: tvorba dat týkajících se kvalitativních ukazatelů od účastníků workshopu
12:45	Shrnutí výsledků workshopu
13:00	Ukončení workshopu nebo (nepovinně)

Závěrečnou analýzu trendů lze prezentovat formou následující ukázkové tabulky, která je strukturována podle společných ukazatelů projektu TIA přeshraniční spolupráce:

Tabulka A.3: Analýza trendů

ZLEPŠENÍ...	2014-2018	VYSVĚTLIVKA
Situace přeshraničních pracovníků/společností		
Služby zaměstnanosti přeshraničním		rozdílné regionální vnímání, rozdílné vnímání podle odvětví, pokud je zdokumentováno v průzkumu nebo workshopu
— Pracovníkům	2	
— Zaměstnavatelům	1	
Překážky způsobené daněmi		
— Pracovníkům	2	
— Zaměstnavatelům		
Překážky způsobené sociálním zabezpečením		
— Pracovníkům	1	
— Zaměstnavatelům		
Obecné porozumění		
Jazyky		
Kvalita přeshraniční spolupráce		
Spolupráce subjektů veřejného sektoru	1	
Přeshraniční správa	4	
....	....	....

Výsledky těchto úkolů tvorby dat mohou posloužit jako vstup pro následný workshop ve 4. kroku.

Spolufinancováno Evropským fondem pro regionální rozvoj

Inspirace pro tvorbu politiky s územními podklady

espon.eu

Program spolupráce ESPON 2020

ESPON EGTC
11 Avenue John F. Kennedy
L-1855 Luxembourg
Lucemburské velkovévodství
Telefon: +352 20 600 280
Email: info@espon.eu
www.espon.eu

Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS, anglická zkratka EGTC) ESPON je jediným příjemcem v rámci kooperačního programu ESPON 2020. Jediná operace v rámci programu je realizována ESÚS ESPON a je spolufinancována Evropským fondem pro regionální rozvoj, členskými státy EU a partnerskými státy, Islandem, Lichtenštejnskem, Norskem a Švýcarskem a Spojeným královstvím.